1

Incipit dispositoriũ moriẽdi. Reuerẽdi patris fratris Johãnis Nyder sacre theologie ꝓfessoris ordinis predicatorum.

Vm circa ꝓpriã vitã multi sint negligẽtes et alij mortẽ naturalẽ preueniant ꝑuersa vita. Alij artem moriẽdi ignorãtes dãpnẽtur perpetue. Et presertim cũ mala mors vltimũ sit malorũ huius vite qđ tanto cauẽdũ est solicitius quãto eterne miserie tradẽ pōt infelici⁹. Idcirco tractatulũ collegi sequẽtem videlicȝ dispositoriũ moriẽdi ex aliorũ sacre sapiẽcie doctoꝝ tradicōnib⁹ salutiferis. Vbi tria principaliter sūt declaranda. Primo q̄ mortem ꝓcedant. Scđo q̄ ꝯcomitentur. Tercio de sequẽtibus. De primo tria tãgentur. primo q̄d sit mors et quotuplex. scđo vnde causetur mors. t̄cio quō sani ad mortem se debeãt preparare. Quãtũ ad primũ Notãdum primo. ꝙ circa mortem hōis vel statim post. fiet sup eo iudicium ꝑticulare vt videat homo se misericorditer saluatũ si cōtritus est vel iuste dãpnatũ vel dãpnãdum si i peccatis moritur. Vñ dicit Innocẽ. libro. ʒ. de miseria condicōnis humane ꝙ tã bonus q̄ malus anteq̄ anima egrediatur de corpe videt xp̄m in cruce positum malus ad confusionẽ vt erubescat se nō ee̅ redemptum sua culpa. sanguine xp̄i id est frcm̄ redempcōnis nō habẽ. vñ de eis dicitur Joh. 19.

UVA. BHSC. IyR_268_2

Et apoc.i. videbunt in quē pupugerūt. et. Aug9. nono libro de trinitate dicit. Credimus q cum carnis vinculo anima nostra fuerit absoluta ſi bene ⁊ recte coram deo viximus mox in occurſū noſtrū occurret angelorum chor9 omniūqꝫ ſāctoꝝ agmina in noſtros miſcebūt ā̄plex9. ⁊ ad adorādum veꝝ iud icē pducent hec ille. ptꝫ idē de lazaro mēdico. Et per oppoſitū fit de fratribus et ſororib9 epulonis ſepulti in iferno p demones.

Scdo notād q ſicut iudiciū vniuerſale tripliciā ſigna precedēt videlicet remota. ꝓpinq. et ꝓxima. ſic etiā ut plurimū pticulare iuditiū in morte fiēdum tplicia ſigna p̄cedunt. Remota ſūt elemētoꝝ ꝯtrarietas in hoīe. Cōplexiōis debilitas. malum rēgimē in accidētib9 innaturalib9 ſex ſtatim dicendis. vita guloſa irata. luxurioſa ⁊ ſimilia. Propīqua ſūt introit9 belli. trāſitus ad loca piculoſa. eſſe impregnatā. frequēt infirmari ⁊ ſimilia. Proxia vero ſūt mortis q̄dā certa ſēſacō quā m'lti expiuntur taliter q videt ſe nō poſſe euadere. exptorū medicoꝝ in vita de homine deſpacō. mēbrorū mortificacō. pulſus q̄es. vel nimia irregularitas. intenſa peſtilentie infecō ⁊ ſimilia. Tercō nonād q̄d ſit mors. Eſt aūt mors ſcd'm. Aug9. xiij. de ciui. dei. Priuacō vite total'. l. pcialis. Cū autē ſit quītuplex vita. ſunt p ꝯſequēs mortes. v. ⁊ quīqꝫ ſūt q̄ viuē pn̄t. ac mori totidē

UVA. BHSC. IyR_268_2

Jn nobis enim quinq₃ ſūt q̄ viuere pn̄t ꝛ mori vi
delicꝫ corpus anima in hoc mūdo·aīa in alio mū
do·ſēſus exteriores cū ſēſibus interiorib⁹ q̄ dicūt
ſēſualitas. Et ſēſus interiores racōnales ſiue ſpi
rituales qui ſūt memoria·intellectus·ꝛ volūtas
Corpis vita eſt aīa. Anime tpalis vita ē caritas
ſiue gratia. Senſualitatis vita eſt mūdus id eſt
oīa delectabilia quinq₃ ſēſuū·honor ꝛ diuicie. Jn
terioris ſenſualitatis ꝟ ſpūs vita hic eſt ēītas
ſūma quo ad memoriā veritas quo ad intellectū
ꝛ ſūma bonitas quo ad effectū ſeu volūtatē. Sed
ſpirit⁹ eiuſdē ppetua vita eſt deus. btīfice anime
vnitus ſicut ocul⁹ luci ſcḿ platonē. ꝛ ioh·17· hec
eſt vita eterna vt ꝯgnoſcant te ſolū verū deum
ꝛ quē miſiſti ihesū criſtū. Prima ergo mors cor
poris eſt priuacō anime. Et hec mors eſt pena ori
ginalis peccati de qua apl'us heb·9·Oībus homi
nib⁹ ſtatutū eſt ſemel mori·de q̄ eciā geñ·2·Qua
cumq₃ die cōmederitis ex eo moriemini. Scđa eſt
mors aīe tempalis quando ḡtia priuatur anima
ad tēpus de qua iacobi p̄mo·peccatū cū ꝯſūmatū
fuerit generat mortē. Tercia mors eſt aīe ppetu
aliter quādo de⁹ ſepatur ppetuo ab anima vt in
inferno de q̄ pſal·Sicut oues i inferno poſitī ſunt
mors depaſcet eos. Et apoc·22. Beatus q̄ habet
ptem in reſurrectiōe prima qꝛ in hijs ſcđa mors
non habꝫ poteſtatē ꝛ ibidē·9·Timidis ꝛ icredul'

UVA. BHSC. IyR_268_2

exectratis·homicidis et fornicatorib⁹ ꝛ·veneficis ydolatris·ꝛ mendacibus·pars eoꝝ erit in ſtagno ardenti·igne ꝛ ſulphure·quod ē mors ſcda. Prima mors eſt mala. Scda peior. Tercia peſſima quia pſal·dicit. Mors peccatorum peſſima. Mala mors nature·propter peccatum originale. Peior mors virtutis·propter peccatū actuale. Sed peſſima mors peccatorū ſcilicet qui cōuerterūt act⁹ ꝑuerſos in habitū in quo moriūt. Quarta mors ē ſenſualitatis q̄ mūdi delcābilib⁹ ꝫ diſcrete ſe quis ꝑuat. Hec mors ē bona·de q̄ Apl'us col·3·Mortui enim eſtis ꝛ vita veſtra abſcōdata eſt cū xpo in deo. Ad hāc mortē nos hortatur idē apl'us. col·3. Mortificate mēbra veſtra que ſūt ſuper terram. Hac moriuntur qui paſſiones anime mactant·ut equū ſuperbie·bufonem auaricie·porcum luxurie. Canem iracundie·lupum gule Serpētem inuidie·Et azinum accidie·ꝛ cetera vicia. Hac etiam necatur qui in monaſterijs bene viuūt·Vñ etiam dicuntur mortui ciuiliter. Similiter et ſerui veri·dominorū temporalium·quib⁹ ſua humiliacō bene tollerata·purgatoriū diminuit ꝛ auget meritum. Quinta mors et optima eſt ſpiritus id eſt ſuperiorum virium qua anima funditus priuatur ymaginibus delectabilibus carnis·et ſoli deo viuit. De qua. Galac·ſcdo. Viuo ego. Jā nō ego·viuit vero i me xps

UVA. BHSC. IyR_268_2

Qua morte paulus et moyſes in raptu circũdati fuerunt. Et beati mortui qui in dño moriũtur. vbi iam ãmodo dicit ſpũs vt requieſcant a laborib⁹ ſuis qꝛ opa illorũ ſequũtur illos. apoc. 14. De prima morte que ſolũ eſt ad ꝓpoſitum p̃mo q̃ritur quãdo homo mori incipiat. R̃ñdet̃ ꝓ vt vbi ſupra ꝓbat aug⁹. qꝛ a iuuentute incipit mors corporis Cui ecĩã cõſonat ſcriptura ſapiẽcie quinto. Nos nati cõtinuo deſinimus eſſe. phia idẽ aſſerit vñ. Eraclitus vt recitat̃ p̃mo phicoꝝ dixit qꝛ corpora noſtra fluunt more fluuiorũ. Idẽ. 2. reg̃. 14. ſenſit femina que ait. Omnes moĩmur et quaſi aque dilabimur ĩ terrã. Racio idẽ docet quia ſicut iſte dicitur vere demigri cui continue incipit ineſſe nigredo. Sic vere mori dicitur cui continue plus et plus ineſt nõ eſſe. ſed quilibet hõ eſt huiuſmõi vt iam dictũ eſt. In homine enim ſcdm medicos duo ſũt principia vite. Calor videlicꝫ natural' q̃ ẽ veluti lichinus accẽſus. et radicale humidum veluti oleũ in lampade. quo humido ꝯſumpto vita extinguitur. Sunt etiam in homine quatuor elem̃ta actualiter vel virtualiter. ex quibꝫ corpus eſt cõpoſitum que inter ſe diſcordant cõtinue. Ad q̊tum victoriã corpus diuerſas egretudines incidit. De ſecundo vnde cauſetur mors. R̃ñdetur ſcḋm doctores ſuper ſecundo di. 29. ex peccato primorũ parẽtũ et ex peccato originali. Adã enim potuit

UVA. BHSC. IyR_268_2

non mori. quia infuſum ſibi habuīt gratuite do num ſupernaturale qd vocabatur originalis iu ſticia. quod etiā heredes ſui habuiſſent. quo me diante extra omnia. homini obediebāt. Intꝰ om nes ſenſus racōm recte obtemperabant. Subtus corporis quatuor elemēta in nullo exicialiter diſ cordabant. nec per conſequens mors ibi eſſe po tuit. fructu ligni vite preſeruante. Surſum deus amicus hominis a cunctis malis preſeruabat. a dextris. Angeli boni velut ſocij aſtabant. A ſi niſtris mali āgeli in nullo nocere potuerūt. Sed qn̄ homo ingratꝰ deo. peccabat iuſte deus donū. o riginal' iuſticie abſtulit q° ablato homo mortem incurrit. qꝫ deꝰ illd prediderat. gene. 2. In qua cūqꝫ die comederitis ex eo. morte moriemini. mor te corporis. Ad mortem igitur hominis oīs fere. dei creature in vnū cōiuraſſe videntur. velut dei fideles miniſtri. Primo infra. corporis elemēta q̄tuor cōtrariantur. ⁊ tandē corpus necāt. Surſū. celorū influentia multas letales cauſat infirmi tates. Intra. paſſiōes anime inordinate īſurgūt ut. Ira. triſticia. dolor gaudium. timor. et amor effrenis. et ſimilia que morbos inducunt morta les. quia iſtis etiā hō vltra beſtias g̃uis ſibi effi cit̄. Videmus enim qꝫ extra plerūqꝫ aer infecit hoies. Aq̄ dimerſit. ignis incinerauit tre motꝰ degluciuit. beſtie deuorauerūt. cibi ⁊ potꝰ īfecerūt

UVA. BHSC. IyR_268_2

homines ꝓximos infecerūt ⁊ instrumēta artifi
cialia crudelissima similiter vt machine·venena
basilisco·pixides·gladij et similia. Recitat insup
aug⁹·21·de ciuitate dei. Octo genera penarū que
in legibus esse asserit etiā tulius q̄ sunt dāpnū
vincula·verbera·talio·ignominia·exilium·serui
tus·⁊ mors que septē ad octauū oēs festinando
iuuāt. Sunt intēa q̄tuor grādissime mortis vo-
gines de quibus scriptura asserit videlicꝫ. Infecti
o pestifera·strages bellica·famis generalitas·et
bestiarū crudelitas. A dextris inꝰdū boni angeli
necant. A sinistris nonnūq̄ mali q̄ singula sunt
vasa ⁊ porte mortis de quibus se ereptum gratu
latur ꝓpheta dicēs. Qui exaltas me de portis mor
tis. Que aduersa oīa deus velud amātissimus pa
ter ordinauit vt nos rebelles filij ad eū solū refu
giū habeam⁹ ⁊ sēp vigilem⁹ ⁊ parati sim⁹ humi
liter ad eum recipiendū cū venerit ⁊ pulsauerit
ſm illd. Mathe·25·vigilate itaqꝫ quia nescitis
ac̄. Quare aūt diuersi homines tam diuersimōe
moriātur de hoc ponūtur nouem cause ⁊ nouē ge
nera hominū. Primo quidā moriūtur et pauci
q̄ ꝑ ꝓdus eoꝝ ꝟ spaciū viuēdi qd a natura ha
bent terminatū est de quo iob 14. Posuisti termi
nos eius qui preteriri non poterūt. Scdo alij sūt
qui moriūtur ante tempus debitū licet non inten
derint tamem stulte et in caute se habuerunt in

UVA. BHSC. IyR_268_2

regimine naturaliū ſuoꝝ·ut in cibo ⁊ potu ſompno ⁊ vigilia·labore ⁊ ocio . Replecōe ⁊ inanicōe aere·⁊ paſſionib⁹ anime·quoꝝ diſcreta moderacō ad ſanitatē ⁊ vite longitudinē iuuat . Et obediē· negligētia culpabil. Et vocātur accidētia prefata ſex accidētia innaturalia a medicis·vn̄·ecc·37·In multis eſcis erit infirmitas·⁊ auiditas appropiq̄bit vſq3 ad colerā· ꝓpter crapulā multi obierūt q̄ aūt abſtinēs eſt addiciet ſibi vitā. Tercio alij licet quo ad talia bene ſe rexerit. tamē ante tēpus inopinate moriūtur. A quis merſi·aut igne incinerati·aut a latronib⁹ occiſi. Aut ruina alicuius grauis percuſſi· et ſimilia qꝛ non meruerūt apud deū ut eos preſeruaret a tali morte. Quo contra de bonis dicitur in pſal. Angelis ſuis deus mandauit de te ut cuſtodiāt te in oībus vi·tu.

Quarto ſunt alij qui āte tēpus necantur quia proximum leſerunt iniuſte . ut fures et ſimiles Aut quia bonos impediūt in virtuoſis operib⁹ ut tirāni ſcandaliſantes·errores ſeminantes cū quib⁹ tamē deus miſericorditer opatur ne maiorē dāpnacōe3 habeāt diu viuētes·de q̄b⁹ i pſal· viri ſāguinū ⁊ doloſi nō dimidiabūt dies ſuos.

Quito āte tēpus moriuntur interdū q̄dā quia iutiles ſūt ſibi et alijs·qui nec ſibi nec alijs ꝓſūt ad v̓tutes. nec alios malicia exercēt ad pacienciam· ſ3 tepidi ſunt. de quorū vno. Apoc·3·di·deus.

UVA. BHSC. IyR_268_2

Scdo opera tua qꝛ neqꝫ frigidus es neqꝫ calidus
vtinā frigid⁹ eſſes aut calidus ſed quia tepidus
es incipiam te euomere de ore meo. Nemo tamē
preſumat ꝙ proſit alijs multū qꝛ cum hoc forte
aliomō ſibi ⁊ alijs officit. Sexto quidā moriūtur
etiā boni in peſtilētijs. bellis ꝑuicōibus et ſimili
lib⁹ ſed ex ſpāli dei diſpoſicōe quia curſū vite cō
pleuerūt attīgētes gradum finalis merti eis eter
naliter diſpoſiti. factis etiā omnibus que in hac
vita ſcd̄m eoꝝ ſtatum facere potuerunt et debu
erūt. de q̄bus dicit̄. Sapiē. 10. Juſtū deduxit dn̄s
ꝑ vias rectas. ⁊ oñdit illi regnū dei ⁊c̄. Septimo
quidā moriuntur qꝛ vicijs q̄buibus ſe inficiūt vt
ſe necātes ſpontanee ꝉ nō ſpōtanee. directe ſicut
ſupbi. irati. auari ac inuidi rixando occūbunt. Si
militer guloſi. luxurioſi. ⁊ accidioſi. ocio occiſi et
per ſimiles malicias de quib⁹. ſapiē. 16. homo oc
cidit ꝑ maliciam aīaꝫ ſuam. Et ecc. 30. multos oc
cidit triſticia ⁊ non eſt vtilitas in illa. zelus ⁊ ira
cudie minuent dies. Octauo. Alij moriūtur ſine
omni eorū principali culpa ſꝫ ob culpam aliorū
⁊ alijs in penam vt abortiui ꝓpter negligētiā pa
rētum vel eo ꝙ nimis carnaliter aliquos dilige
bāt vel vane in illis adultis cōfidebant vel ſpem
ſuā in illis poſuerūt vt aliquādo faciūt parētes
in filios alte promouēdos ⁊ famuli in dominos
Cōtra illud pſal. Nolite cōfidere in prin. in. fi. ho.

UVA. BHSC. IyR_268_2

in q̄b⁹ nō ē ſal⁹. nō pſal. ɔſequet̄. Nono moriū tur interdū q̄dā ut innocenter deo in patria mili tet. ⁊ ne viuēdo poſtea peccet. ut fit in ifātib⁹ ⁊ in iuuēcul' adultis. vn̄. ſapiē. 4. Rapt⁹ eſt ne immu tarz malitia ei⁹ intellectū. ⁊ ne fictō decipet aīaz illius. Eſt aūt circa predcā nōndū ꝙ valde diſ plicet deo. ſi quis male viuēdo ſe āte tps in mortē ꝑcipitet. Primo ꝙ vix pccm nouū euadet. l' ſal tem mai⁹ ꝙ̄ alias peccaret pōt incurrē. Scdo ꝙ aliis nocet q̄busſe vtilē prebere potuiſſet. Tercō ſe mltis donis ꝑuat. que ꝑ corp⁹ habere potuiſſ; De⁹ enim aīam creādo velut hoſpitā in corporis hoſpiciū poſuit. de q̄ ſi ſine dei licētia exit male de⁹ cōtentat̄ preſertī quādo cenſū deo ⁊ ſibi modicū acq̄ſiuit. Itē anima. dei nūcius ē qui in hūc mun dū in cauſa dei ⁊ ſui miſſus ē. vn̄ ſi āte tps reuer titur. de⁹ mittēs male cōtentat̄. Ex q̄bus etiā pa tet ꝙ ſolertī ſtudio multū diſcrete conandus eſt ut ꝓlōgetur vite termin⁹. ⁊ ne immaturus quis moriatur. Sic tamē ut corp⁹ noſtrū ſ̄m. Aplm. Ro. 12. deo exhibea⁹ hoſtiā ſāctā vitia extirpādo ⁊ racōnabile obſeq̄ū noſtrū vtilit̄ nos occupā do. Dubitat̄ 5. cū originale pccm dimiſſum ſit in baptiſmo. cur mors et penalitas inuātes ad mortem q̄ ſūt pene originalis peccati nō ceſſent. ſicut culpa ceſſat. Reſpo. Auguſtin⁹. 13. de ciui. dei caplo. 2. quia illa mala ſūt ad virtutū exercitiū

UVA. BHSC. IyR_268_2

6

vn̄ dicit nūc vero maiori ⁊ mirabiliori gracia ſal
uatoris in vſus iuſticie peā peccati cōuerſa eſt. Ex
quo patet ꝙ plus mereri poſſumꝰ iā ꝙ in ſtatu in
nocēcie. De tercio quomō ſani nos preparare de
beamꝰ ad mortē ⁊ tēpore quo apparēt prima ſig
na remota vel ꝓpinq̄. Circa que ē aduertēdū ꝙ
illud valde neceſſariū eſſet ꝙ interdū etiā pfecti
viri circa finē vite lapſi ſūt ⁊ perierunt. vn̄ augꝰ. li
bro de predeſtinacōe ſanctorū ſic dicit. Nouimꝰ
nō nūꝙ quoſdam volētes eterne vite fidem ac
cipere adipiſci. quoſdā aūt nolētes cōſequi cū in
eis diuina gracia vt velint mutauerit volūtatē.
Nouimꝰ etiā aliquos pfectos ex labore multoꝝ
ꝓlapſos in vltimo vite ſue periſſe. Aliquos vero
ab ineūte etate ſua in oi ſcelere et dāpnabilitate
vſqꝫ ad decrepitā etatē perduraſſe et repente ce
litus in ſpirata ſalute raptos eſſe ad requiē regni
celoꝝ. Nouimꝰ etiā puulos qbꝰ vſus liberi arbi
trij nō eſt vt de bonis aut malis eoꝝ meritis in
dicemus pntum manibus ad gratiā ſacri baptiſ
matis deportatos ⁊ cū in vno eorū per manus ſa
cerdotis miſteriū fidei adimpleretur aliquotiēs al
terū in manu parentū factū exanimē fraudatū
gratia ſaluatoris. Quis ſapiēs et intelliget hec. ā
quis ydoneus erit horū ⁊ dādo rationē. dicamꝰ
cū dauid. Juſtus dn̄s in omnibus vijs ſuis ⁊ ſā
ctus in oibus operibꝰ ſuis. Et ꝙ magnificata ſūt

UVA. BHSC. IyR_268_2

opa tua domine·nimis ꝓfunde ſunt cogitacões
tue. Dicam⁹ etiam cū paulo. O altitudo diuitiarū
ſapiētie ⁊ ſciētie dei·q̄ incōprehenſibilia ſunt iu
dicia eius ⁊ inueſtigabiles vie eius·hec. Aug⁹.

Quomodo autem accidat perfectos ruere·di.
caſſia⁹·collacōne theodori. Nō credendum eſt in
quit queq̄ deuotum ſubit a ruina lapſum·domus
eni nūq̄ ſubitanee corruūt ſ3 aut ātiq̄ vitio fūda
mēti. Aut inhabitāciū deſidia lōga·ſtillicidijs p̄
mum puſſimis penetrantibus·corrupta ſenſim
fuerint munimenta tectorum·poſt que pluuiarū
paſſim. demum tēpeſtatū violentie ſtructuram
deiciunt. Primo enim mētē munutiſſimam·paſ
ſionum ſtillicidia neglecta tectum violāt. Dein
de multiplicata tigna corrūpunt virtutum poſt·
largiſſimi imbres paſſionū·tēpore hyemali tem
ptacōis dyabolice mētem p̄mo deum expellunt
de habitacōne virtutum·ut ſic minima negligen
do paulatim defluam⁹. Nec tamē propter illa
ceſſandum eſt bonis vel etiā peccatis oneratis
ab operibus bonis·vn̄ dicit. Scotus ſuper ·4· cir̄·
di·21. Iſta opera que quis fecit in gratia exiſtēs
quibus adhuc correſpōdet magn⁹ gradus glo
rie·dū ſūt mortificata non pn̄t mereri minimā ḡ
tiā·alioquī q̄ cecidiſſet a mltis meritis iā meruiſ
ſet ut ē ſurgēt ab illo lapſu p̄ p̄mā grāȝ ſibi ꝯpl i
ſta meita ꝯferēdā. Nec tn̄ credo·dicꝯn̄t q̄ meita

UVA. BHSC. IyR_268_2

mortificata oino nichil faciāt in accepcōne diuina ad primā gratiā dādā huic lapso qꝛ ſi ſcdm ſtrictā iuſticiā iſte inimic⁹ dei non ſit dignus de ꝓpi quo ad aliquā gratiā tamē precellens miſericordia dei ꝓpter precedēcia merita licet mortificata citius dat gratiā ad reſurgēdū vn̄ ſicut credo qꝫ pfectior grauius cadit ꝓpter maiorē ingratitudinē ita credo qꝫ ceteris parib⁹ citius reſurget ꝓpter dei benignitatē merita preterita ad hoc aliqualiter acceptātē vn̄ audiui aliquādo de viro prius valde pfecto ⁊ poſtea ꝓfūdiſſime lapſo cū ꝓpter facinora ſua eſſet morti adiudicat⁹ miſericordiſſime viſitato pfectiſſima ſibi pniā ſubito fuit īſpirata. Jſtud bene debet allicere quēlibꝫ ad ſēper meritorie agēdū ꝓ viribus qꝛ ſiue manſur⁹ ſit ſiue lapſurus nō erūt iſta totaliter in obliuione corā deo. Hec. Scot⁹. exēplū de origene habemus ſimile. Cui cōcordat dictū ſancti tho. pͣma ſcde q̄ſtiōe vltia vbi q̄rit. An aliquis poſſit mereri ſibiipſi reparacōem poſt lapſum futurꝫ. Rn̄det qꝫ nec merito cōdigni quia quādo peccat inimic⁹ dei ſit ⁊ perdit merita precedēcia ⁊ gratiā quia eze. 18. dicitꝰ. Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniq̄tatē omnes iuſticie eius quas fecit nō recordabūtꝰ Nec merito cōgruū eo mō q̄ deuotus meretur interdū peccatori primā gratiā vbi in merēte peccatū nō obſtat licet obſtet in pccōre. Jn ꝓpoſito

UVA. BHSC. IyR_268_2

aũt iã peccatũ ẽſiſtit· nullo mõ ergo aliq̃s poteſt
ſibi mereri repacõem poſt lapſũ. Poteſt tamen
hoc quis impetrare p oracõez nõ tamẽ ita q̧ ora
cõ iuſticie innitatur p modũ meriti ƺ ſolum per
modũ miſericordie. Et ſic intelligitur illd. Augꝰ.
Nichil. Juſtius a deo petit̃ q̃ q̧ repetur poſt lap
ſũ. ſm illd pſal. Cũ defecerit virtus mea. ne dẽlin
quas me. hec di. tho. vñ ⁊ ipſe idem doc. ſ. tho. fre
quẽt legitur fleuiſſe quãdo in q̃dragesima cãta
batur. ille verſus pſal. ne ꝓicias nos. in ãti. medi
a vita ⁊c. Quomõ aũt ad mortẽ ſanꝰ exñs ſe
preparare habeat. Circa hoc quinqʒ ſunt haben
da. Scilicet. Mortis frequens meditacõ. deuota
pro ſui ſalute deprecacõ. vera de peccatis contricti
o. Tempalium ſuorum debita diſpoſicõ. Et paſſi
onum patiẽs tolleracõ. Primo enim debet quis
frequenter mortem premeditari cum ſuis circũ
ſtantĳs. Puta quomodo corpus qd nunc ſuper
bia veſtium ornatur. Gula diſtẽditur ⁊ inquina
tur luxuria in valde oppoſita mutabitur. Cogitã
da etiã ſũt inferni tormẽta. ⁊ incertitudinis mor
tis hora. Hec enim meditacõ quãdo foret intẽſa.
p̃mo efficaciſſimũ ẽmediũ eſſet ꝯtra pccã. vñ. ecc.
·A· In oibus opibus tuis memorare nouiſſima
tua ⁊ ineternũ nõ peccabis id eſt vix peccabis q̃
ꝑꝑt in capite ieiunĳ dicit̃ penitẽtibꝰ. Memẽto. q̧
cinis es ⁊ in cinerẽ ẽuteris. Scdo hec meditacõ

UVA. BHSC. IyR_268_2

valet ad ardua virtutũ opa aggrediẽda vii ecc.
.A. Melius ẽ ire ad domũ luctus ſupple ſuper mor
tuo ꝙ ad domũ cõuiuij. In illa enim finis cuncto
rũ admonetur hoim ⁊ viuẽs cogitat quid futuꝝ
ſit. Tercio valet ad faciliter cõtempnẽdum mũ
di gaudia. Dicit enim iheronim9. Si quis meõra
tur vite vltima vtiqꝫ facile reſpuit cũcta q̃ ſũt in
terra. Et iterũ facile cõ ẽpnit omnia qui ſe cogi
tat moriturũ. Scdo diſponit ad bene moriẽdũ ve
ra cordis cõtricõ de qua habetur late in noſtro p̃
ceptorio. Tercio deuota ꝑ ſui ſalute depcacõ nã
quilibet hõ dum ſanus eſt aicos de celo ſibi debe
ret facere q̃ in tremẽda mortis hora quando oẽs
carnales aici eum iuuare neqũt vel nolunt ſibi
aſſiſterẽt. Judex ⁊ xp̃s nũc venerãdus eſt ⁊ in eo
cõfidendũ qꝛ frater noſter eſt. Similiter mater e
ius regina mie colẽda eſt. Michael q̃ princeps
eſt eccleſie ⁊ aĩas migrãtes habet ſuſcipere hono
rari debet. angel9 nobis deputatus. apl'us a noß
electus. et ſãctus aliquis priuilegiatus vt beata
barbara. katherina. nicolaus vel ſimiles nunc re
uerẽdi ſũt obſequijs vt iuuare dignentur nos in
extremis. Non qꝛ credam9 infallibiliter per tali
a nos exaudiri vl' in g̃tia nos morituros certitu
dinaliter ſed piã ſpem de exaudicõe habere poſſu
mus ſi pccã noſtra non obſtiterit q̃ vt vitemus
p̃fatos ſãctos iuocaẽ debemus. Quarto diſponit

UVA. BHSC. IyR_268_2

tpalium ſuorũ debita diſpoſicõ. vñ yſaie. 38. yſa
yas ait ezechie morituro. diſpone domui tue vbi
ꝓuideat quis ꝙ nõ indiſcrete ↄtra. Aug⁹. verba
ditet eccleſias ⁊ depauperet filios. ſed curã etiã
habeat ꝓpinquorũ. Prouideat inſup anime ſu
e elemoſinas ordinãdo. ne amicis hic bene viuẽ
tibus in epulis. anima miſera egeat in igne pur
gacõis. Teſtamẽtũ faciat in q̊ ꝓuideat ne guer
re ſequãt ipſo defũcto. Videat ut ſatiſfaciat hĳs
q̃bus tenet debita. Reſtituat reſtituẽda. ⁊ viu⁹
det elemoſinas q̃ ſũt valde meliores elemoſinis
poſt mortem datis. Quĩto diſponit paſſionũ ⁊
tribulacõnũ debita tolleracõ. ⁊ veteris vite emẽ
dacõ. de q̃b⁹ habes infra ſtatim.

De hĳs q̃ ↄcomitãtur mortem. ſcdm. Capl̃m.

Secundo pñcipaliter dicendũ eſt de hĳs q̃
mortem ↄcomitantur. vbi quilibet atten
dere debet ut bene ſe habeat ĩ ſeptem q̃ po
nit ſentencialiter aug⁹. libro. de viſitacõne infir
morum quem ſcripſit ad nepotem ſuũ moriturũ
Oportet enim ut quis ſe bene habeat. primo ĩ ti
mendo vel affectando. Secundo in ſac̃mentis ec
cleſiaſticis ſumendo. Tercõ de ſecularibꝫ ẽbꝫ ſe
exuendo. Quarto circa fidẽ. ſpem et caritatẽ ſe a
ctuãdo. Quĩto infirmitatẽ ut ↄgruit ſuſtinendo
. 6. ĩ bono ſibi aſſiſtẽte ꝑ virib⁹ ꝓcurãdo. 7. in fi
ne deuota ſe orõe tuẽdo. Primũ ẽ ut q̃s ſe bene

UVA. BHSC. IyR_268_2

habeat in timēdo mortē ł affectando vn̄. Aug⁹ vbi ſupⁱus. karissime cederis a nobis te eterni ↄpellit di es vltima fidelis esto. Vbi nondū p̄mo ꝙ p̄ñtem vitā nullus ptrāſire pōt ſine dolorū et tribulacō nū experiētia ſiue ſit innocēs ſiue bonus ſiue mal⁹ hoc ꝓbat. Aug⁹. 21. libro de. ciui. dei capitulo. 13. vbi dicit. Tota mortaliū vita pena eſt ꝙ tota tē ptacō eſt ſicut ſacre littere ſonāt vbi ſcriptū eſt ſup iob. 7. Nūqd non tēptacō ł vt alia lrā habꝫ militia eſt vita humana ſup terrā. Et ecc. 40. Graue iugū ſup filios adam a die exitus e vētre matris eorū vſqꝫ in diem ſepulture in mrēm oim. Et vt. Aug⁹. dicit Ipſi puꝛuli per baptiſmū a pccō immunes nonnūꝗ̄ ſuſtinēt incurſus demonū que paſſio abſit vt obſit ſi in illa etate vitā finierint Et iterū vt idē dicit. Humana infātia nō quidē a riſu ſed a fletu orditur neſciēter ꝓphetiſās ꝗ̄tum malorū ſit ingreſſa. Et ſi quīdā huc fletū euaſerūt non tamē ſubſecutos dolores ſolū quādo natus ē ferūt riſiſſe ſoraſtē nec ei bonū aliquid mōſtruoſus riſus ille p̄tendit ꝙ licet ille magicarū artiū fuiſſe pbibeatur inuētor tamē cōtra inimicos p̄ualere non potuit ſed finaliter ſuccubuit in bello vt. Aug⁹. dicit. 21. de. ciui. dei capitulo quo p̄ſupⁱus. Quis vnꝗ̄ vitā hāc ptranſiuit nō doloroſe paſſus a frigore. calore. fame. ſiti. vel infirmitate vermibus vel ab hoibus malis pſequētibus vel

UVA. BHSC. IyR_268_2

bonis conpaciendo. Juſſiſti etiam dicit aug9. li. confeſſionū deo loquēs. ut pena ſit ſibi omnis a nim9 inordinatus. q hec pena eſſentialiter conco mitatur pccm. Ex predictis eliciūtur tria docum̄ ta. Primū q ſicut omnes ex ade pccō originali habem9 q moriemur. ſic etiā certitudinaliter q pati nos optet et ante mortē affligi. vnde ſic tot deus mittit nuncios et precones annūciātes mor tem quot malis penalibus nos p̄mit. vn̄ ecc. x. Occupacō magna creata eſt oibz homibz. et iugū graue ſup filios adā. a die exitus de ventre mris eoꝝ vſqz in diē ſepulturē i matrē oim cogitacōes eoꝝ. et timores cordis adinuencō expectacōis. et dies finicōis. Secundū ē q licz omnes filij adam doloribz et miſerijs ſbiacēāt. hijs tamē valde diū ſimode premūtur hoies. Ptz q quidā ſuſtinent neceſſario. q̄dā volūtarie quidā inuolūtarie. vnde aug9. ix. d ciui. dei c. 9. q nos paſſiones h9 vite he9. ex hūane cōdicōis infirmitate ē q̄ ex pccō ori ginē traxit. Sz nō taliter dn̄s ihesus c9 ifirmitas fuit ex ptāte et voluntate. quia originale nō con traxit. Inuolūtarie ḡ et cū murmure ſuſtinētes dmerent. et miſeri ſūt cū āthiocho turpit de ciui tate fugato epi9 a do pcuſſo. et peſſiē mortuo. 2. macha. 9. Neccrio vero tbulacōes hn̄tes. ſi paci unt pūt oz de ncc̄itate faciūt vtutē et diminuunt purgatoriū de numero eoꝝ. effecti de quibus d

Cōpelle intrare ad cenā scꝫ lu. 14. Volūtarie vero
penoſa opa in penitēcia aſſumētes multū augēt
meritū ſicut dd. qui dicit in pſal. pba me dn̄e ꝛ tē
pta me vre re. me. Sed q̄ris qui tollerāt penalita
tes hui9 vite put oportet. Rn̄det ꝙ illi qui oēs
tribulacōes hui9 temporis eis occurrētes impu
tāt peccatis ſuis et eas puas eſtimāt reſpectu pe
naliū dolo4 que pccā eo4 meruerūt qui credūt
ꝙ oibus talibus veluti piiſſim9 pater noſter de
us flagellat vt purgemur ł alte feliciteꝛ ꝛ q̄
g̃tias eidē agit ꝙ hic ꝛ nō in futuro punit. Terci
ū documētū ē qd valde meritoriū ē imitari xpm
peōſa opa volūtarie ſuſcipiēdo puta pauptatē. o
bediētiā. caſtitatē. ieiuniū. Aſpitatē veſtiū. ābu
laē pedib9. peregrinādo ł predicādo et ſimilia p
peccatis ppriis vł alienis pro meriti cremēto et
edomacōe carnis. Hec enim causa ē quare inno
cētiſſimi viri prefata volūtarie aſſumpſerūt cui9
primū exēplar fuit xps perfectiſſimus qui ī pau
ptate vixit. nocte ſepe in mōte dormiuit ꝛ alia du
ra paſſus eſt vt euāgeliſte teſtantur. Scdo nōn
dū ꝙ quāuis dictū ſit ꝙ vita preſens non poſſit
trāſiri ſine dolorū expiēcia tamē non oportet ꝙ
oēm mortē immediate precedāt vł ſimul cū ea ſit
dolorū vehemēcia. paret illud de quibuſdā q̄ na
turaliter in ſenio moriūtur. alii dormiēdo decedūt
alii pre nimio gaudio. alii ex nimia cruētacione

UVA. BHSC. IyR_268_2

vene vel nariū. Similit̃ de decapitatis ⁊ de raptis ad diuina ⁊ ibi morietib⁹ ⁊ sic de alijs q̄ oms vel paucos ł nullos doloēs ſētiūt. licʒ decapitādi ⁊ alij q̄dā p̄us timores habeāt magnos. vn̄. Aug⁹. li. 13. de ci. dei. c. 6. di. habʒ mos aspeꝝ ſenſū ⁊ contra naturā vis ip̄a qua vtrūqʒ diuellit quod fuerat in iuuētute coniūctū atqʒ cōſertū q̄diu moratur donec oīs adimat̃ ſenſus q̄ ex ipſo inerat anime carniſqʒ cōplexu. quā totā moleſtiā nōnūq̄ vn⁹ ict⁹ corpis ł anime raptus intercipit. nec eā ſētiri p̄ueniēte celeritate pmittit. Ex quib⁹. alia tria documēta eliciūtur. Primū q̄ aliqui homines maiorē dolorem ſuſtinēt in q̄ non moriūtur q̄ alij. de q̄bus iam exēplificatū eſt quādo moriūtur natuāliter ł violēter. Patʒ q̄ nullū ł modicū dolorē ſentiūt. eo q̄ ſpēs tangibiliū in cōuemētiū ꝓpt̃ modicitatē tpis ł abſtractōēʒ a ſēſib⁹ nō pn̄t ſenſum tact⁹ ſufficiēter immutaē ł actuaē. ¶ Secūd documentū ē q̄ g̃ui⁹ ⁊ moleſtius ē vitā hāc vſqʒ in finē in pealibus. puta ieiunijs. ꝑbula cōib⁹. infirmitatib⁹ ⁊ ſimilib⁹ ꝯtinuare q̄ in mlt̃is caſib⁹ ſic mortē tollerare. Terciū ē q̄ mlt̃i ꝯfeſſores g̃ui⁹ paſſi ſūt in hac vita q̄ quidā mētires q̄ ſtati decapitati fuerūt. Nec tamē ꝓpt̃ hoc aureolā mr̄tirū habēt. p̄notati ꝯfeſſores. q̄ aureola nō dat̃ preſciſe ꝓpter difficultatē in pugnādo. Alias vidua iuuenis g̃uiter tēptata vincens

UVA. BHSC. IyR_268_2

aureolã virginũ haberet qꝛ grauiꝰ temptari põt ꝙ virgo. Sed datur racõe ꝑuilegiati et ſpecialis modi vincendi ſũma victoria. Carnẽ. mũdum ⁊ dyabolũ. vel datur racõne ſpãlis cõformitatis ad xp̃m qui fuit ſũmus virgo. martir ⁊ doctor. Tercio nõndũ qꝛ circa timorẽ moriendi ⁊ deſiderium eius tripliciter ſe quis habere poteſt. Quidã modicũ vel nichil timẽt mortem. alij bene timẽt ⁊ deſiderãt viuere. alij male timẽt mortẽ et male deſiderant viuere. ꝑmi modicũ ł nichil timẽt ſcḋm racõnẽ ſaltem qḋ dicitur ꝓpter naturalẽ appetitũ vel ſẽſitiuũ quorũ quilibꝫ timet mori vt in xp̃o patuit ⁊ paulo. ⁊ petro morituris. Et de primorum numero ſũt pueri. fatui ⁊ amẽtes. Jtẽ cõſtantiſſimi martires ſimiliter deuoti hodie ⁊ olim quibus de dimiſſiõe culpe et pene cõſciã teſtimonium reddidit veriſimiliter tute moriẽdi. Similiter quidam pauperes ł infirmi grauiter nõ multũ curãt mori qꝛ nõ inherent amore diti js vel delitijs quibꝰ in morte nõ priuãtur. Quia nõ habent. quidam etiã audaces ⁊ honoris cupidi nõ curant vel modicũ mori in cauſis vicioſis vel criminoſꝭ licet fatue errẽt ⁊ grauiter peccare poſſint. Scḋo ſũt aliqui qui racõabiliť mortẽ timẽt et refugiũt licitis modis ⁊ orãt deũ vt diucius viuãt ex triplici motiuo. primo qꝛ non preſumũt credere ꝙ digne cõſũmauerit ea que in corpore facere debuerũt nec

UVA. BHSC. IyR_268_2

ꝙ ſufficienter pn̄iam pro pcc̄is ſuis egerint. Vi
dēt aūt mortem auferre tps ⁊ inſtrumēta penitē
di. Et locū vbi in quolibet tpe puo quis reſurge
re poſſet a peccatis ⁊ mereri. Scd̄o ꝙ diuci⁹ vi
uendo āplius mereri cupiunt. ⁊ reſarcire deo ne
glecta. Tercō ut adhuc dona conceſſa gratie ⁊
nature exercēdo aliis ꝓdeſſe poſſint āplius ad ſa
lutem. Sic feciſſe videtur ezechias yſaie. 38. qui
vitam moriturus obtinuit ad quīdecim ānos. Ex
premiſſis eliciuntur plura documenta ſalubria.
Primū ꝙ nec racōne ſenectutis. nec penalitatis
nec fiēde vtilitatis. abſolute ⁊ de cōi curſu appetē
da ē mors. Nō ꝓpter ſenectutem. ꝙ ſtulticie ⁊ pi
gricie eſſet hoc. cū in omni etate debeat conai ad
melius ꝙ̄ diu pōt. Nō ꝓpter pealitates euadēdas
ꝙ talia meritoria eſſe pn̄t. Nec ꝓpt̄ frcm̄ a ſe in a
liis fiēdū. ꝙ illud p̄ſūptuoſum iā appareret abſo
lute credere licet deus aliquando illa de cauſa ali
quos conſeruet in eſſe quia nemo ſcit vtꝝ ſua vi
ta vel doctrina ſcandaliſare vl̄ errare incipiat ⁊
ſic alios inficere niſi hoc alicui eſſet ṙuelatum. ut
aplo ad philip. 1. dicēti. Coartor e duobus. deſi
deriū hab̄ēs diſſolui ⁊ eē cū xp̄o. ml̄to magis me
li⁹. permanē aūt i carne neceſſariū ē ꝓpt̄ vos. Do
cumētū ptꝫ ꝙ pmanē i vita bn̄ viuēdo docꝫ ſcrip
tuā exēplū. ⁊ natuā. de ſcriptura ptꝫ ꝙ longitudo
dieꝝ frequenter ɔmēdatur a pš. vn̄ loquēs de

UVA. BHSC. IyR_268_2

Juſto dicit lõgitudine dierum imple eũ. Et viri ſanguinũ ⁊ doloſi nõ di. di. ſuos. Exẽpla ad idem ſũt. vĩ. ȝ. regũ. 19. helia petẽte vt moreretur reſpõ dit angelus. Surge comede grãdis enim tibi re ſtat via ⁊ ſic nõ eſt exauditus. Et iona dicẽte tol le aĩam meã. dixit dñs putas bene iraſceris. Jo ne. 4. Natura etiã horret fructũ nõ maturũ decerpi ab arbore ⁊ oẽs res naturaliter ſe ↄſeruare nitũ tur ĩ eſſe. Et aug9. in vltimo vite medicos ↄſulu it infirmatus. Dicitur aũt notanter abſolute ꝙ cõ dicionaliter aliqui bene petiuerũt mori ſcilicet. Si deo placeret vt beat9. Martin9 q̃ moritur9 ora uit dicẽs. Dñe iam ſatis ẽ ꝙ hucuſqȝ certaui nec deſitiẽtem cauſabor etatẽ tamẽ ſi adhuc populo ſum neceſſari9 nõ recuſo laborẽ ꝓpter diſcipulos ſubire fiat volũtas tua. Et xp̃s mathei. 27. pater ſi poſſibile eſt trãſeat a me calix iſte verũtamem nõ ſicut ego volo ſed ſicut tu. Dicit etiã nõnͤ de cõi curſu ꝙ ſi teſtimoniũ cõſciẽtie diceret ãcui ſã cte vite exiſtẽti vł reuelacõe vera apiẽtur alicui eum eſſe morituꝝ vł etiã ſi veriſimilia ſigna mor tis quis haberet deſiderare poſſet mortẽ vt poſte a dicetur vtȝ de. Johãne euãgeliſta cui reuelat9 eſt deceſſus ſuus ⁊ de alijs. Quomõ autẽ cõſidera re poſſimus mortẽ videbitur in quito menbro v bi dicetur de cõformitate noſtre volũtatis ad di uinã. Secdm documẽtũ eſt ꝙ de cõi curſu conãdũ

UVA. BHSC. IyR_268_2

eſt hoī· arte ⁊ ſtudio ut vita ſibi prolongetur· vi
tando ea ꝑ que irracōnabiliter vita quis priuaē
tur maxime hij qui donis gratie et nature alijs
ꝓdeſſe poſſunt. Sic tamē talia facienda ſunt ut
non dimittātur ea que alias proximis ſunt debi
ta. Sicut quidā qui in teſtamentis tēpore peſtilē
tie nolūt eſſe teſtes que facere vellēt īfecti peſtilē
tia. Similit̄ qui velut canē ſinūt ꝓximum peſtilē
ticū mori ł leproſū. Terciū documētū ꝙ mag
nas ğtes deo habēt r̄ferre q̄ longū temp⁹ habu
erūt viuēdi· qꝛ peccata potuerūt deplāgere· ꝓ pec
catis ſatiſfacere· ⁊ mereri augmētū glorie· In iu
uētute aūt ignorātia eſt magna ·paſſiones effre
nes· expiēcia nulla· ⁊ ꝑ ɔſequēs ſic mortui mł'tis
bonis ꝑuati ſunt· q̄ facere potuerūt. Q̄rtū docu
mentū ꝙ infirmi nōnulli peccāt interdū cū nolūt
⁊ tamen poſſent ɔmode medicinas a ꝑitis medi
cīs recipere· ptꝫ ꝙ ſe negligūt· vnde. Ecc·38. Altiſ
ſimus de terra creauit medicinā ⁊ vir prudēs nō
abhorrebit eam. Et ecc·18· Ante lāguorem adhi
be medicinam· et ante iudiciū interroga teipſū·
⁊ in cōſpectu inuenies propiciacōem. Et ſi beata
Agata noluit medicinam· Illa· dicit. Tho. certi
ficata fuit de diuino auxilio in oportunitate. Non
aūt ſic ē de nob̄ peccōrib⁹. Quītū documētū ē ꝙ
ſu⁹ dⁱ nō ex oī occaſiōe data ł accepta dꝫ ꝓ xpo
ſe exponē morti· ſed optuē ꝓ loco ⁊ tpe· ⁊ ꝓſcū

UVA. BHSC. IyR_268_2

patet qꝛ alias ſtulte ſibi abbreuiaret vitã qđ pa
tet de paulo qui fugit de damaſco p ſportã dimiſ
ſus.2.cori.12.Et de xp̃o dicẽte. Si vos fuerint pſe
cuti de vna ciuitate fugite i aliã. Mat.10.Et de eo
dẽ q̃ ante prefinitũ tps fugit aliquociẽs mortem.
Tercio ſũt alij qui male timẽt mortem.⁊ male de
ſiderãt ſupuiuẽ videlicȝ qui bona corporis ł rerũ
vel honorũ plus q̃ diuina bona diligũt et virtuo
ſa vel qui non credũt vitã aliam poſt iſtã vł qui
credũt ſed deſperant ſe ſaluari in alia vita. Nam
mors talibus occurrit vt priuãs triplici bono vt
eciã facit. Primo priuat bõis nature vt pulchri
tudine.fortitudine ſanitate.agilitate ⁊ ſenſuum
viuacitate. Ac omnibꝰ oblectamẽtis quiqȝ ſẽſu
um que hic haberi ꝯſueuerũt. Scḋo ſpoliat omni
bus bõis mũdi vt diuicijs aĩãs ⁊ ſocietatibꝰ Ter
cio omnibꝰ honoribꝰ et dignitatibus.poteſtati
bus ⁊ preſidẽcijs. Qui igitur timeret principaliť
mortẽ ꝓpter ablacõeȝ taliũ ⁊ careret vł appeteret
ꝓpter prefata principaliter viuere diuciꝰ q̃uiter
peccare poſſet. Signũ enim eſſet qꝛ ꝑpetue ſi poſſȝ
in talibus vellet viuere delicijs ⁊ ſignũ eſſȝ dam
pnãdi hominis. Dictũ eſt autẽ notanter q̃ bona
corporis pluſq̃ diuina diligũt vel principaliter qꝛ
hãc vitã perdere quidã timere poſſunt ſub bono
reſpectu ⁊ bona intẽcõe videlicȝ vt ſatiſfaciãt ꝓ
pccis vt mereantur vt ſupra dictũ eſt. Hec enim

UVA. BHSC. IyR_268_2

vita licet ſit plena miſerijs. eſt tamē fecūda me
ritis eterni gaudij ⁊ indulgētie ꝓ peccatis. Sed
mors talem vitam ⁊ tēpus adimit ut poſt mortē
michil horum haberi poſſit. Quam precioſum
enim hoc tēp9 ſit pēſare potes in illo. Quid enim
putas anima daret experta igne inferni. vel pur
gatorij ut hic eſſe poſſet ſolum per horam. In q̄
vtiqȝ de omnib9 peccatis penitere poſſet et mere
ri eternum gaudium. ⁊ ſic habemus primū pre
paratoriū ad mortem videlicet quomō timere de
bem9 vel appetere mortē. Scdm preparatoriū
ad mortem eſt. ut bene ſe quis habeat in ecclesia
ſticis ſac̄mētis ſumēdo. ut ↄterat̄. Cōfiteat̄. ſatiſ
fatiat. Eucariſtiā ſumat. ⁊ inūgatur. quia infirmi
tates q̄dā oriūtur ab anima ut ipa ſanata. ſane
tur ⁊ corp9. Primo in q̄ꝫ ctr̄ ſac̄mētū pnīe cōte
rēdo. Cōfitēdo. ⁊ ſatiſfatiēdo ꝓ poſſe. vñ. Aug9. li
bro de viſitacōe infirmoꝝ ad nepotē ſuū dicit. In
muro ciuitatis ſupne apponēd9 es lapis viu9 in
cui9 edificiō non audit̄ ſtrepit9 aut malle9. ꝭ pre
ferēdus ē ſtrepitus ꝭ adiciendus eſt lapidi mal
leus. ꝭ eſt ↄterēdū totū lapidis q̄drādi ſupuaca
neū. Strepit9 ſit pccōrū tuorū recordacō. ſuper
quib9 pſtrepat aure ſacerdotis humilima tua cō
feſſio. Juxta illd. Cōfitemi alterutrū pccā veſtra.
ut ſaluemini. malle9 ſit pnīā cordis plus q̄ꝫ pecto
ris pcuſſio. Et ſubdit. nā humanum eſt peccare.

UVA. BHSC. IyR_268_2

xpianũ eſt a peccato deſiſtere dyabolicũ eſt pſeu
rare. De ſatiſfactiõe moritur⁹ videat ſi quem ha
beat amicũ qui pniãm a ſacerdote notificatã pro
morituro facere velit quia tũc valebit ei ꝟ elemo
ſinis ſatiſfaciat vꝟ ꝯponat ſi poteſt alias ſatiſfa
cere vñ. Aug⁹. ibidẽ. Sed quid in elemoſinã di
ſtribues forſitã deeſt qđ diſtribuas. Audi thobi
am. Fili ſi multũ tibi fuerit habũdanter tribue
Si autẽ exiguũ etiam illud exiguũ imptire ſtude
ſi dederis alicui calicẽ aq̄ frigide non perdes mer
cedẽ tuam. ſed forſitã ⁊ aqua deeſt ꝭ habes quod
diſtribuas habes teipſũ da teipſum deo ⁊ habe
bis deũ. Quomõ dabis te deo diſpone domui tue
quia morieris tu ⁊ nõ vives. Hec ibi nam ſcđm
pſal. Sacrificiũ deo ſpiritus cor cõtritũ ⁊ humilia
tũ deus non deſpicies. Scđo ſacramentũ eukari
ſtie deuote ſumẽdũ eſt vñ. Aug⁹. ibidẽ. Tu viam
vniuerſe carnis nepos amãtiſſime ingredi feſti
nas quo viſurus es parẽtes tuos. patriarchas
ſãctos. oim etiã ſũmã beatitudinem. Ad tanti igi
tur itineris ne deficias in via ſubſidium grãde vi
aticũ tibi eſt neceſſariũ. Nam quo vađ ad vitã
Audi dñm dicẽtem. Ego ſũ via veritas et vita.
Non poteſt errare. xp̄s via eſt tu viator xp̄s via
ticũ porta cõducet te ad ipſum. via. veritas ⁊ vi
ta. Tercio ſacramẽtũ extreme vnxionis nõ eſt
pretermittẽdũ vñ ibidẽ. Aug⁹. nec p̄termittẽdũ

UVA. BHSC. IyR_268_2

eſt illud. Apl'i iacobi p̄ceptū. infirmat̄ q̄s in vob̄
ind̄ ūcat presbiteros ecc'ie ⁊ or̄et ſup eū vngētes
oleo ſācto in noīe dn̄i ⁊ oracō fidei ſaluabit infir
mū. Ergo ſic roges de te ⁊ ꝓ te fieri. ſicut dixit. a
pl'us iacobꝰ. ymo p apl'm ſuū dn̄s. .3. ppatori
um mortis ē ſic teſtamentum hic cōdiēdo. domui
ꝓuidendo. ut in fine p̄cedētis ſmonis tactū eſt. et
a ſecularibꝰ negocijs ſe ſeqſtrādo excludāt̄ ꝓprij
liberi preſ tim puuli. qꝛ ut ſupra tactū ē pniāz ve
ram impedire poſſunt in extremis. Et inſpiciātur
ymagines ſanctoꝝ potiſſime crucifixi. vn̄. Augꝰ.
vbi prius. Sūt quedā exteriora ſigna pigritātis
etiā fidei. aliquādo etiā excitatoria. ⁊ quaſi qn̄dā
cōpunctionem penetrabilibus ſuis figentia que
⁊ criſtianitatis religio vult obſuari. ⁊ amicorū
ad infirmos ꝯuemencium deuocio gaudꝫ adiple
ri. Hec ⁊ tu fili mi non negligas. Erunt ſiquidem
tibi ſalubria. ⁊ m̄ cariſqꝫ tuis ꝯſolatoria. Habēt ſi
q̄dē xpianoꝝ archana illiꝰ dn̄ice crucis quod ꝯ
venerābile monimētū qđ de crucis illiꝰ ymagina
cōe crucē ꝯgnoiāt qđ ⁊ nos oī venerācōe digniſ
ſimū fatemur ⁊ ad rcordacōez crucifixi nr̄i venerā
mur. Quartū ppatoriū eſt fidei ſpei ⁊ caritatis
actuacō. qꝛ iſtis maxime mereri poſſumꝰ et carū
actꝰ nō exigūt corporis aut rerū exerciciū exteriꝰ
Primo fides cōſtantiſſime cū ſuis articulis ē me
ditāda. qꝛ hac ſblata deſpeāt q̄s ⁊ caitatē pdit

UVA. BHSC. IyR_268_2

vñ huic fũdamẽto dyobol⁹ morituris plus inſi
diatur. Quo cõtra in quibuſdã ordinib⁹ vt in or
dine predicatoꝝ ꝯſuetum eſt ut tabula pulſata
ꝓ agonizãte omnes fratres alte dicãt ſymbolũ
apoſtoloꝝ. vñ .i. pet. .v. Fratres vigilate quia ad
uerſarius veſter tãꝙ leo rugiẽs cir. querẽs quẽ
deuo. cui reſiſtite fortes in fide. In hui⁹ fidei ſignũ
datur morituro accenſa candela. ſicut ⁊ baptiſan
do. Ideo di. Aug⁹ vbi prius fidelis eſto. Sine fide
nemo poteſt placẽ deo. Qui autem fidei Articuli
tunc plus ſint habendi ſubdit dicens. Sunt de
deo multa credenda ad ſalutem aĩe neceſſaria
Mirabile ergo illḋ de trinitatis vnitate. de vni
tatis deifica trinitate ſacramentũ magis eſt cre
dendum ꝙ exponẽdum. Sũt alia de deo filio q̃
ſi nobis ꝓpinqua ⁊ ꝯtigua ⁊ ex ipſa ſui ꝓpinqui
tate ⁊ exiguitate nobis familiaria ⁊ ex ipſa fami
liaritate nobis delectabilia. Delectabili quippe ẽ
hõi ⁊ ſalutare moriẽti loqui ⁊ ſaciari de humani
tate criſti. Qḋ enim verbũ caro factum eſt et ha
bitauit i nobis hominis eſt. Quod hõ de⁹ factus
eſt hominis eſt et ſm ãliter ſubdit. Qḋ quia diui
nitatẽ ꝓpter intellectus noſtri infirmitatẽ intue
ri non poſſum⁹ ad xp̄m hominẽ faciem anime cõ
uertere debemus exemplo ezechie qui cõuertit
faciẽ ſuam ad parietẽ ⁊ cũ lacrimis moriturus o
rauit. xp̄s enim pies eſt ſcdm ꝙ homo per quem

UVA. BHSC. IyR_268_2

deū videre poſſum9. De ſpe ſubdit beat9. Aug9. ibidē. Ad hūc pietem noſtrū. mediatorē noſtrū ↄuerte faciē tuam familiarius. qđ tuū eſt aggre dere ſecurius. Scit ↄpati tuis infirmitatib9 qui fa ctus eſt tue infirmitatis pticipādo cōſocius. pre rogatiuā noſtre carnis in celos erexit ſupius ꝗ exaltatus eſt ſuper celos homo deus. Ex diuinita te ſua proceſſit ſaluacō. ⁊ ex humanitate redēpcō vtrūqꝫ tamē ex vtroqꝫ. Sed qđ meū eſt. meū. ꝗ ex me michi quadā ↄgnacōe ⁊ ↄgnicōe. ſecreta. quadā affectacōne conglutino. quod ꝓprie. iure cōſanguinitatis michi vendico. Tucius ⁊ iocun dius loquor ad meū. ihēſū ꝗ̄ ad quēlibet ſācto rū ſpirituū. plus debet xp̄s michi ꝗ̄ cuilibet cele ſtium ſpirituum. Quod tu es dignatus eſt fieri deus. non factus eſt quod eſt āgelus. Sed quis o bone ihēſu a miſericordia tua deſperꝫ audacter pronunciō. quoniam cumulatius delictum eſt a te deſperacō ꝗ̄ qualiſcunqꝫ humane fragilitatis offenſio. Quare apoſtolo lacrime profuerunt niſi proſint ⁊ michi. ⁊ latronis illius ī euāgelio memoria quaē nobis tam venerabiliter retenſi ta eſt. quibus elemoſinis. quibus ve operibus l quibus oracōnibus reſpondiſti mi ihēſu benigniſ ſime. dulciſſime. miſericordiſſime quaſi ſub iure iurando. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiſo niſi fidei ſue orationi que breuiſſime.

UVA. BHSC. IyR_268_2

Memēto mei dn̄e dum veneris in regnū tuum
hec. Aug9. de caritate dicit idē forsitā domum nō
habes dispone tibi si nō disponis domui. Qualis
erit illa disposicō dilige deum et diliget te deus.
Sed dicis. diligo deū. bene vtinā sit in re quod p
misisti sermone. Dilectōnis dei pbacō mandato
rū ipsius est cōplecō. Opm suorū voluntaria cō
plecō. amare qd amat de9. amplecti ardēti deside
rio quod facit deus. Si igitur deū diligis qd fcit
de9 diligis. Et si quod facit de9 diligis disciplinā
dei flagellātem te diligis. Quē enim diligit domi
nus corripit et quasi pater in filio conplacet sibi.
Audi dn̄m aplo respondentem virtus in infirmi
tate pficitur. Quintū prepatoriū est infirmitatē
vt congruit tollerare vn̄. Aug9. ibidē. Si deū dili
gis quod fcit de9 diligis. Et post pauca dicit fla
gellū dei sustines. tussi laboras. pulmone deficis.
cibū stomachus respuit. tisi decoqueris. vinum
fastidis. dissenteria sauciaris multimodo morbo
rū genere afficeris. Sed ad hec si oculū habes dei
dona sūt flagellū dei ne cōtēpnas sed flagellatus
dic deo gratias. Dilige arguētem non in furore
nō in ira sed in mia api pulsāti. deuotus esto vo
cāti. Ipse deus est. ipse iudex ē nec vult te dāpna
ri flagellat in te misericorditer qd in eū deliqui
sti ptinaciter. Nec murmurādo sanaberis ymo
oio debilitaberis dū cōtra deū tuum. patrē tuum

UVA. BHSC. IyR_268_2

medicū tuū·magiſtrum tuū manſuetiſſimū·tran
quilliſſimū. qui cū irat⁹ ē miſericordie recordatur
murmurraueris. Hec ille. Scīēdū itaqȝ ꝙ lauda
biliter quis mortē poteſt petē cōdicōnaliter. ſcili
cet ſi deo placet.⁊ ſpāliter quando aliquis habet
ſigna mortis·tūc enim quilibȝ debet conformare
volūtatem ſuā diuine volūtati·vñ in legēda bea
ti. Aug⁹ ·legitur ꝙ laudabat plurimū illos qui
bus moriēdi deſideriū meatur ſepius·tria exēpla
ad hoc recitans. pmo beati ambroſij q̄ in extre
mis petit⁹ ē p clerū·comite italye hoc ꝓcurante
ut ꝓ longiori vita oraret. Reſ. Ambro·Nō ſic vixi
ut me pudeat inter vos viuere. nec mori timeo q̄
niam bonum habem⁹ dñm quod reſpōſum. Au
guſtin⁹ mirabiliter extollebat. Secūdo cū ali⁹
ep̄us moritur⁹ petēt ⁊ ut oraret deū ꝓ neceſſitate
eccleſie ſe diuci⁹ viuere. Reſ. ſi nūꝗ bene ſi aliqñ
quare non mō·⁊ ſi nō mori debeo felix iā ſum. Si
autē aliquādo mori oȝ q̄re iā nō morior deo ānuē
te. ·3·ali⁹ ep̄s fuit de q̄ etiā di·cipanū ſibe r̄fer
re cū enim ğui infirmitate laboraret ⁊ ꝓ longiori
vita deū precaret·iuuenis ſpecioſus ſibi apparuit
⁊ cū indignacōne fremens ait. Pati timetis exi
re non vultis·quid faciam voß. Sed q̄re deſi
derāt viri ſācti mortē. Reſ. tb⁹ de cauſ. Primo ꝙ
dei volūtatē eē vidēt. Nō eni deſiderāt vbi nō hñt
ſpeālē reuelacōeȝ n̄ ꝯdicōalit ſi ſani ſūt ut dicēdo

UVA. BHSC. IyR_268_2

dñe velle͂ ſi tu velles exui carne vñ xp̄s. Mat. 27.
Non ſicut ego volo ſed ſicut tu. Si autem videt
euidēcia ſigna mortis tūc etiam euidens eſt deum
velle eos mori tūc ꝯformes ſūt volūtati dei. Scd̄o
qꝛ mors vbi ſperatur ſāctorū maxima dona ꝯfert
et a maximis malis liberat et in optimis cōfirīt vt
amplius quis peccare nequeat vñ. Philip. pmo
Michi viuere xp̄s eſt et mori lucrum. Et ecc̄. 41. O
mors bonū eſt iudiciū tuum. Et ꝑ vt elicitur ex
verbis aug9. vbi p̄9. Mors ſupple bonoꝝ nichil
aliud eſt q̄ꝫ exitus de carcere. finis exilij. laboris
cōſūmacō. ad portū applicacō. peregrinacōis fini
cio. oneris grauiſſimi depoſicō de furioſo eq̄ deſ
cēſꝰ. de domo ruinoſa liberacō. oim egritudinū
terminacō oim piculorū euaſio omniū vinculoꝝ
dirupcō. debiti nature ſolucō. redditus in patri
am. ingreſſus in gloriā. O inquit. Aug9. vbi ſu
pra q̄ꝫ iocūdo pectore. q̄ꝫ leto corde viſitacōem di
uinā debes preoptare vtiliter debes gaudere.
qꝛ iuxta eſt vocacō diuina debes ei totis viſibus
letus adeſſe. Epa ſi epātum aut honorē aliū aut
ſanitatē infirmis optabilē tibi cōceſſiſſet de9 nō
ne omni gaudio illud ſuſciperes certe maiori ex
ultacōe affcuōſiori volūtate cū gratiarum etiam
actione hāc dei aīaduerſionē debes tibi amicam
habere qꝛ et hoc vltīmū dei donū eſt. Tercio deſi
derāt ſācti mortē qꝛ pro peccatis valde ſatiſfacīt

UVA. BHSC. IyR_268_2

Quomodo autem hoc fiat notandū primo q̄ dif
fert mori. et hic mortis dolorē l' tristiciam. q̄ stat
quē mori sine dolorē et tristicia. ut d' ioh. euā. et be
ata v̄gie p̄z. et aliq̄liter p̄z de q̄busdā aliis p̄cede
ti c. vn̄ quādo doctoēs dicūt q̄ mors satisfacit. in
telligit̄ de pe ā mortis. Secūdo nōnd' q̄ f̄. S. tho. et
pe. d' pal. sup. 4. di. 20. q̄ mors p̄ se nūq̄ pōt sa
tisfacē p̄ pccō actuali alic9. q̄ ē tota debita p̄ pec
cato orgiāli. Ead' ei solucō nō pait duas libeācōes
Sz dolor et lāguor mortis bn̄ acceptata satisfaciūt
p̄ actuali pccō. q̄ dolor et lāguor nō debētur origi
nali s̄ʒ actuali nō. s̄m actū s̄ʒ s̄m aptitudiez. i c9 si
gnū i orgiali solū moriētes nō habēt penā sēsus
Ido si acceptēt̄ siue bene assumāt̄ q̄ ad actuale
satisfaciūt .3. nōnd' q̄ ɔtigit quē q̄ntupliciṫ mo
ri i grā. Primo natuāliter cū dolorē et horroē pre
uiis. et i tali q̄ ē freq̄ēter maxia peā et vltimum
terribilium ex. 3. e th. si sit acceptata volūtarie a
morituro quādo q̄s putat d'i voluntatē iā adesse
s̄m Scotū sup. 2. di delē pōt omē pcc̄m veniale et
mg̅nā penā p̄ veialibz et mo̅rlibz. pō t inq̄t Scot9
bn̄ cōcedi q̄ mors volūtaie accepta sit pena suffi
ciens p̄ pe ā c9cūq̄z pcci veialis et forte p̄ magna
pte pene debite pro mortalibus dimissis. nec ob
stat q̄ est pena necessaria. quia aliquis potest
necessarium voluntarie acceptare. Hec iste idē
eadem ratione tenendum est de morte violēta

UVA. BHSC. IyR_268_2

Scđo moritur quis violēter ⁊ iuſte vt fur·latro ⁊ ſimiles per iudiciū. Mors autē violenta inq̄ꝛtū huiuſmoi non eſt debita ꝓ peccato originali cui nō debet̄ peā ſēſus. Ideo de morte tali dicit. Tho. di·ꝑnominata. Si aliquis mortē illatam paciēter ſuſtineat etiā ſi pro alijs criminib9 ſit illata va let ad diminucōez pene ⁊ ad liberacōez etiā a to ta pena ſcđm q̄litatē ⁊ quātitatem culpe et pn̄īē ⁊ cōtricōis. Exēplum eſt de latrone dicēte digna factis recipim9. Luce·23·Tercio moritur quis in nocēter ⁊ iniuſte ſꝫ cū euadere nequit mortem eli git leuiorē ꝓpter ꝓpriū cōmodū vt de ſeneca dicit Ihero. q̄ opcōne mortis data elegit vtraqꝫ vena apta in balneo mori·talis meretur paciēter mori endo ſi eſt in gracia tamē min9 in tali caſu mere tur q̄ꝫ ſi durius mortuus fuiſſet vn̄. Seneca. Non eſt aureola m̄rtirij dotatus. Sed beatus petrus qui ꝓpter xp̄i honorē elegit crucifigi aliter q̄ꝫ cri ſtus. Quarto aliquis moritur violēter ⁊ innocēt ⁊ iniuſte nō tamen in cauſa fidi ⁊ ſimilium. Hāc ſi q̄s accipit ꝓ peccatis ſuis multū ſatiſfacit ſꝫm ꝙ magis ł min9 cōteritur vt ꝑus dictū eſt ſcđm thomā. Quīto quis moritur innocēter et iniuſte ꝓ fide vel virtute caſtitatis vt agnes vel pro veri tate predicata vt iohānes baptiſta vł ꝓ bonis eccleſie vt thomas cātuaienſ ⁊ tūc martiriū eſt ⁊ totam penā abolet. Sextū preparatoriū mortis eſt

UVA. BHSC. IyR_268_2

boni aſſiſtentis procurāco̅ · debet enim quilibet ꝓ
viribus laborare ut i illa extrema hora fidelem a
micu̅ habeat qui ſc̄dm prefata morituru̅ exhorte
tur. Erit au̅t eiuſde̅ aſſiſte̅tis ut a̅ſelmus moder
nꝰ ⁊ Ca̅cel · tradu̅t triplex officiu̅ viꝫ ut auiſet in
firmu̅ ꝑ exhortaco̅es · interrogaco̅es ⁊ ꝑ obſerua
co̅es. Primo exhortet̄ ꝑ illa verba vel e̅qualen
tia ſecu̅d ꝙ meliꝰ videbit̄. Amice cariſſie̅ ꝯſidera
nos om̄s ſubiectos eſſe pote̅ti manu̅ dei · ⁊ eiꝰ volu̅
tati · cu̅ctos reges ⁊ pri̅cipes et quoſcu̅qꝫ neceſſa
rio mori · In mundum enim veniꝰ · more tra̅ſeun
tium ⁊ peregrinoru̅ non ut maneamus. Sed be
ne facie̅do ihehennam vitemus ⁊ celi patriam ac
quiramus. Recognoſce dilige̅ter cum gratiarum
acto̅ne a deo tibi conceſſa beneficia ꝙ tibi in hac
hora extrema ſui cognicionem tibi dedit. Nec te
morte ſubita preoccupauit ⁊ pro alijs beneficijs
infinitis. Redempco̅ne · creaco̅ne ⁊ pro ſimilibus
gratias age · ⁊ ad infinitam dei miſericordiam co̅
fuge · ꝓ criminibus tuis veniam poſſens. Sollici
te agnoſce te multa delicta commiſiſſe ꝓ quibus
penam magnam ferre deberes. Ideo mortis do
lores pacie̅t̄ accipe · deum ora̅s ut recipiat eos ꝓ
peccatoꝝ debitis penis. Alias enim pena̅ mortis ꝑ
impacie̅tia̅ tibi da̅pnaco̅ erit ℞ in peāꝫ ⁊ i futuro
Pre oibꝰ in hac hora meditare̅ tuam ſalutem ꝙ
nu̅ꝗ̄ fortaſſis in futurum ad hoc erit optunitas

UVA. BHSC. IyR_268_2

Relinque tpalia que te non liberabūt ab inferis
te plena fide deo cōmitte q̄ ē oipotētiſſimus ſapi
entiſſim9 ⁊ miſericordiſſimus ⁊ aſtātes roga ut
deū pro te orēt . Scdo interrogꝫ a morituro q̄dā
⁊ ad ſingula infirmus reſpondeat ꝑ poſſe vel an
nuat ſi loqui nequit . Dilecte vis mori ⁊ viuē in
ſoliditate fidei xpane reſpectu dei ⁊ dñi noſtri ihe
ſu criſti tamq̄ verus fidelis ⁊ obediēs filius ſan
cte matris eccleſie . Reſpōdit . Amē . petis a deo ve
niā peccatoꝝ tuoꝝ cōmiſſoꝝ ꝯtra dei maieſtatem
⁊ bonitatē nec eum ꝓut debeas honoraſti Reſpō .
peto . Habes ſinceram voluntatē corrigere vitā
tuā ſi ſuperuiues in melius . Rogas deū vt ad hoc
gratiā preſtet ut cōtinues virtutes nō recidiues
⁊ verā cōtricōem habeas . Es tu cōſci9 tibi alicui9
peccati mortalis nō cōfeſſi . Petis tu cor illumina
ri vt oblita mortalia videas ⁊ viſa velles cōfiteri
Indulges ex corde omnib9 q̄ tibi nocumētū intu
lerūt ob reuerētiam et amorē domini noſtri ihe
ſu xpi a quo petis veniā peccatoꝝ tuorū . petis tibi
indulgeri ab hijs quos verbis aut factis leſiſti
Vis ablata iniuſte vl' detēta reſtitui integraliter
quantū ad illud teneris . iuxta tuaꝝ facultatum
valorē etiā vſqꝫ ad omniū bonoꝝ tuorū ceſſiōeꝫ
⁊ renūciacōem . Et vbi ſatiſfactio fieri non poſſet
petis corā deo ⁊ hominib9 veniā . Et reſpōdeat ore
aut corde ad ſingula infirmus . Tercio obſeruet

UVA. BHSC. IyR_268_2

aſtans morituro in pluribꝰ ut morituriis ſciat
q̄d facē ⁊ dimittere debeat ſm oīa ſup̄ dicta. Si
aliq̄d ſacmētoꝝ nondū ſuſcepit hortet̄ ut recipi
at ⁊ ſi non pōt recipere hortet̄ ut petat deuote ſibi
dari optunitate aduenicte. Si apparēt reſpōſiōes
morituri nō ſufficiētes. puideat aſtās ut infirmꝰ
ad bene reſpōdendū inducatur p cōfeſſorem vł a
liū. Si eſſet excōicatus hortetur ut totis viribꝰ ve
lit ⁊ intēdat obedire eccleſie. Si moriturꝰ prolixū
tpus habet. aſtans pcuret oracōes deuotas. vel
hiſtorias vł diuina precepta cōtra que peccauit
ea potiſſime de p̄ſatis que sanꝰ delectabiliꝰ audi
uit legi. Repreſētet ymaginē crucifixi ł alterius
sancti quē ſanus plus dilexit. Nullatenꝰ moritu
ro ad memoriā reducantur carnales amici. vxor
filij. diuicie ⁊ huiuſmōi. niſi inq̄tū exigit morien
tis ſpualis ſanitas. vel quando alias obmitti cō
uenienter non poteſt. Non detur infirmo nimia
ſpes de ſanitate corporali cōſequēda. q̄ ſepe p ta
lē falſā ꝯſolacōem mittūtur in dānacōeꝫ Sed hor
tetur p̄ma exhortacōe ſupra tacta et ut p ſacmē
ta aia ſanata corpꝰ ꝯſequēt̄ ſanetur. ·A· prepa
ratoriū ē deuota p īfirmū ⁊ maxime in fine oracō.
q̄ ſit xpi exēplo magna affectōne flebilis cōtricō
ne ⁊ vſqꝫ dans in finem continuacionem. Inui
tet īfirmꝰ āgelos ſāctos. Michaelē. ꝓpriū āgelū
ut eū aſſociēt ⁊ aplm ac alios quos veneātꝰ eſt

UVA. BHSC. IyR_268_2

ſanctos oret vt eũ ↄtra hoſtes tueãtur. Reginã mie inuocet confidenter. criſtũ etiã confidentiſſime. Si temp9 breue ē ꝓponatur oracõ ad ſaluatorē. vnde aug9. vbi ſupra ſic cõcludit. Hijs inqt expletis oracõ tibi eſt neceſſaria. ergo deũ alloqre ꝛ niſi ſecus egeris de ipõ ſecur9 ſic affare. De9 me9 dñs meus mia mea. refugium meũ te deſidero. ad te cõfugio ad te veniē feſtino. ne deſpiciās me ſub tremēdo diſcrimine poſitũ. Adeſto michi ꝓpicius in hijs magnis meis neceſſitatib9 non poſſum me redimē meis opacõibus. Sed tu redime me ꝛ miſerere mei diffido de meis meritis ſed cõfido de miſeracõnib9 tuis. Et plus cõfido de tuis miſeracõib9 ꝙ̄ diffidã de meis malis actib9. Tu ſpes mea deus me9. Tibi ſoli peccaui mea culpa. Qui fuit tibi carus ad redimēdũ nõ ſim vilis ad ꝑdendum. Et nũc ad te venio q̊ nulli dees. Cupio diſſolui ꝛ eſſe tecũ. In manus tuas cõmendo ſpiritũ meum. Reſpice in me dñe deus. de9 veritatis ꝛ preſta michi deus me9 vt in pace tua dormiã ꝛ requieſcã. Qui in trinitate ꝑfecta viuis et regnas deus per oĩa ſecula ſeculorũ. Amen. hec. Aug9. libro quo ſupra ſcꝫ de viſitacõe infirmoꝝ.

De hijs q̄ ſequũtur mortē hoīs. 3. caplm.

E ſequentib9 mortē tria principaliter ſūt aduertēda. Primo quomõ viui debite ſe habeant in exequijs. Scđo quomodo in

exſoluēdis ſuffragijs. Tercō an liciat viuū pe
tere a morituro et eidē ānuere q̄ appareat defun
ct9 de ſtatu viuentem cītificans Quantū ad pri
mū notāda ſunt tria. Primo q̄ exeq̄e fiant lugu
briter ſpecialiter ꝓ hijs de quib9 nō eſt certū an
ſaluent̄. Primo q̄ neſcitur quo vadūt. an ad in
fernū. vel purgatoriū. Ecc. 9. Omnia in futuꝝ ſer
uātur incerta. Secūdo ad meditādum meſte q̄
malū ſit pccm̄ ꝓ quo ſcilicȝ ꝓ originali et alieno
oēs mori oportȝ quāto plus ſuſtinere oportet pro
actuali ꝓprio. vn̄. 1. corri. 17. Om̄s in adā moriūt̄.
Tercō q̄ mors mlta bona tulit morituro ↄmēda
bilia ꝓpt̄ que viu9 deuotus nō mori poteſt appetē
ut prius dictū eſt. In taliū autē ablacōe licet dei
volūtati nos debeam9 cōformare tamē ↄpati poſ
ſum9 mortuis per ea que eos iuuant. Secundo
q̄ flere poſſum9 mortuos quīq̄ȝ de cauſ. Primo
ꝓpt̄ naturalē pietatis affcm̄. vn̄. 2. macha. 4. An
thioch9 flex9 ad miām fleuit ēcordatus onye ſū
mi ſacerdotis ocīſi ꝓbitatē. Secūdo ad oñdēd
dilcōis ſignū. vn̄. Joh. 11. xp̄o flēte ſup laſarū. Ju
dei dixerūt. ecce quō amauit eū. Sic etiā muliēs
xp̄m lamītaſſe legūt̄ paſſum. 7 nō ēptū. 3. ꝓpt̄
ↄſolacōeȝ āoꝝ lugētiū. Iſ8o. ecc. 1. di. Nō deſ plo
rātib9 i ↄſolacōe. 4. ꝓpt̄ detractōeȝ hoim. ecc.
28. ꝓpt̄ dlaturā ciuitatis fac luctū. 7. ꝓpt̄ dāp
nū viuētiū ſic lugebāt iſrlite iudā. 1. mach. 9. di.

UVA. BHSC. IyR_268_2

Quomodo cecidit fortis qui ſaluū faciebat iſrael
Quāuis aūt interdum nō poſſum⁹ cōtinere nos
quī contriſtemur qꝛ ea q̄ inſunt nobis a natura
vitare non poſſum⁹ vt qꝛ pater cōtriſtetur ſuper
filio merito diligēdo tamen in poteſtate noſtra ē
quo ad liberꝫ arbitriū cū gratia temperare ⁊ mo
derare meſticiā. Ideo p̄me taſſ. 4. Nō ꝯtriſtemini
ſupple ſup mortuis ſicut ceteri q̄ ſpem non habent
vbi gloſa dicit. Neceſſe ē vt ꝯtriſtemur. Alia glo
ſa dicit admonet vt de mortuis kmis nō cōtriſte
mur. Que ſic cōcordātur non monet vt nō cōtri
ſtemur ſed vt nō cōtriſtemur inconſolabiliter.
Ideo declarat ſubiūgens ſicut ceteri videlicet pa
gani qui ſpem nō habēt ſcilicet de reſurrectiōe et
vt tꝑetur triſticia aſſumam⁹ boā que facit mors
tacta p̄cedenti caplo. Qui ei nimiū triſtātur ſuper
mortuis in ſuā animā peccāt ipſā peccato vulne
rando. In corpus ꝓpriū ipſū deſtruēdo. in animā
ꝓximi viui ipſā ſcādaliſando ⁊ in animā mortui
ipſam in ſuffragijs priuando vt patet in hijs q̄
pre triſticiā nichil deuote orare poſſunt pro mor
tuis. Exēplum ponit tho. brabātin⁹ in de apibus
de bono vniuerſali. Aua enim eiuſdē auctoris pri
mogenitū adultū habuit valde probū quo mor
tuo incōſolabiliter fleuit mater. Cui apparuerūt
poſtmod iuuenes plimi i via letiſſime gradiētes
Inter quos ſuū non videns filium flere iterū cepit

UVA. BHSC. IyR_268_2

⁊ tādem poſt alios lēto greſſu vidit eū in toga
magnū pondus aque portantē. ⁊ ſciſſitāte ma
tre quid illa vellet. Reſpondit aqua ſūt lacrime
quas pro me inaniter fudiſti. ⁊ me tarde liberari
procuras. Cōuerte iſta ī eukariſtie ſacrificium
⁊ elemoſinā. ⁊ liberabor. Dubitatur hic p̄mo

⁊ fletus prodeſſet proſit

Utrū fletus viuorum ſuper defunctis obſit ipſis
defunctis. vel viuis vel proſit alteri eorum vel non
Reſ. diſtinguendo. nam diuerſi diuerſis de cauſ
flent pro defunctis ut p̄tim tactum ē. Quidā quia
fuerunt eis vtiles aut delcābiles. aut poſuerunt
in eis ſpē ſue promocōnis. Iſtorum fletus in nul
lo prodeſt mortuis. quia ſolū deflēt malū propriū
ymmo ut dicit albert9 ſup miſſam. ſi damnat9 i in
ferno per mala ſua fuit cauſa in aliquo hic male
viuendi. tunc in inferno tociens creſcit vermis
damnati quociens creſcit hic ⁊ dilatatur malū
in alios quos inuoluit. In hoc ſenſu dicit amb.
quia ignoratur pena arrij. quia neſcitur quot erro
re ei9 ſint ſbūtēdi hec de alb. Ex quo patz quia tpare ſe
debēt a fletu q̄ flēt ſup mortuo ꝓpter vtilitatē ma
lā delcācōem aut alia tacta q̄ fuerūt illicita quia
pena exinde damnatoꝝ creſcit ſi ſaltē damnat9
cauſa fuit pcc̄i vel delectacōis praue i viuēte. Qui
dā flēt ꝓ mortuis quia fuerīt vtiles ciuitati ꝓ pace ⁊
bōis Alij quia nō p̄miſſ9 ē bonis tpis pfrui i ſalutē
aīe. Alij eoꝝ quia timet eoꝝ dāpnacō vel peā veiſit'it

UVA. BHSC. IyR_268_2

Alij ficte vt inter maritum ⁊ vxorē ⁊ econuerſo ⁊ aliter multiplicitet fit. Iſtis cōſideracōibus luctus facti ſuper mortuos ipſis nō ꝓſunt. Sed potius multū obſūt mortuis ī multis caſib9. Sed iſte luctus prodeſſet mortuis q̄ ex caritate ꝓcederet ꝟ ex dilectōe viuorū qui cōſiderata generali mortis miſeria ex peccato omnib9 inflicta cōpunguntur vſq; ad lacrimas in q̄bus zelo ſalutis inardeſcētes orant deum pro mortuo. hic flet9 mortuo valet ad mitigacōem pene plus aūt flenti et morituro quia valet ei ad mitigacōem pene et remiſſiōnem culpe et premiū patrie. Dubitatꝰ ſcdo vtrū plāgenda ſit plus mors moralis hic que eſt priuatio vite gratie p peccatū mortale ꝙ mors nature que eſt priuatio vite nature. Rñdetꝰ ꝙ prima ē lugubrior ꝙ facit aīam miſerabiliorē eo ꝙ ſubijcit eā miſerie ⁊ culpe quod nō facit mors nature que ċti9 ſuſcipiēda eſt ꝙ ꝙ committatur culpa. Itē mors nature neminē reddit miſerū nec ē mala miſi racōe ꝓcedētis mortis vite gratie ſeu iuſticie vñ. Aug9. ꝑmo de ciui. dei caplo. 2. Mala mors putāda nō eſt quā bona vita preceſſit. Et ecc. 22. luctus mortui ſeptē dies. fatui autē et impij oēs dies vite illorū. Ex quo primo patꝫ ꝙ maior diligēcia debet haberi ad remouēdam miſeriā aīaꝝ per correctiōnem fraternā p audiētiam ꝯfeſſiōnū ⁊ per predicacōem ac doctrinā ꝙ ad remouēdā

UVA. BHSC. IyR_268_2

miſeriam corporũ per apotecarios. medicos ⁊ hu
iuſmodi. Scdo patet ꝙ modica caritas apparet
in hominibus q̃ tam ſollicĩti ſunt ꝓpter corpora
mortuoꝝ vel moriendorũ vocare medicos dare
expenſas ⁊ huiuſmodi facere operas ac portare
veſtes lugubres etiã per annũ. qui tamẽ cũ caro
rũ l' proximorũ animas videt mori peccato mor
tali vel mortuos iacere minus curãt ſanari ſed ri
dent heu vl' modicũ aduertunt. Cum tamẽ mor
tuus naturaliter ꝑ talia nõ poſſit ſuſcitari. ⁊ ſi poſ
ſet mira fierẽt. Et anima hic mortua faciliter poſ
ſet ſuſcitari quod pauci curãt. Dubitat' tercĩo
vtrũ minus ſit plãgẽda mors moralis anime ꝓ
futuro ſeculo q̃ꝫ anime mortal' mors ꝓ curſu hu
ius vite. Reſ. ꝙ ſic. plãgibilitas enim nõ q̃tifica
tur preſciſe ex magnitudine miſerie quã quis pa
titur. Alias lucifer eſſet nob' maxime plãgend⁹
quod eſt erroneũ. Requirit' ergo vltra q̃titatẽ
mali qd quis patit' aliq̃ cca cõicatio vel cõnexio
plãgẽdi ad plãgẽtem. ſ. per amorem l' ꝯgnacõez.
l' per ãqd hmõi. Oms aũt mortui vita ĝtie i futu
ro ſclo ſũt dãpnatĩ ⁊ int' illos ⁊ viuos nõ ẽ aliq̃
cõicacõ i caritate ã ſocietate ã alias ꝰ eoꝝ mors
a viuis mĩme ẽ plãgẽda. Ex q̃ etiã ptꝫ. ꝙ magis
nob' plangẽdi ſũt viui q̃ꝫ mortui. ⁊ magis xpianĩ
iuſti q̃ꝫ l' erronei q̃ꝫ iudei vl' pagaĩ. ⁊ int' xpianos
magis plãgẽdi ſũt nob' ꝯiũctõres q̃ꝫ min⁹ cõiũcti

UVA. BHSC. IyR_268_2

Dubitat quarto vtrū in ordine ad ipſos pl9 plā
gēdi ſint boni defuncti ꝙ̄ mali defuncti. Reſpō. ꝙ
plus mali ꝙ ex ſcdo dubio patꝫ ꝙ mors ſpuālis
a gratia plus eſt plāgenda ꝙ̄ corporal a natura
ꝙ mal9 hic moritur ſub duplici miſeria et morte
videlicꝫ moris et nature. bonus aūt niſi morte na
ture. Dicitur aūt notāter ꝙ pl9 plāgēda ē mors
malorū in ordine ad ipſos ꝙ̄ bonorū ꝙ drā mul
tiplex eſt in moriendo inter bonos ⁊ malos. Qui
dā enim mali ſunt quoꝝ mors ipſ ſolis mala eſt
Aliȷ̄ ſūt mali quorū mors ipſis ⁊ cōitati mala eſt
ꝙ melius pacē cōſeruauerūt ꝙ̄ meliores ſucceſſo
res ipſorū. Aliȷ̄ ſūt mali quorū mors ipſis nocet
ſed aliȷ̄s ꝓdeſt ꝙ fuerūt tiranni vl turbātes pa
cē. Et ſic etiā īter bonos ſūt drē racōe quāꝝ mors
bonorū pacīdēs pōt eſſe lugubor licet in ordine
ad ipſos malos. malorū mors ſit lugubor. Dubi
tatur quīto vtrū cultus exeqarū ꝓſint defuncto
videlicet q̄ ſiūt in pannis cādelis pñcia hominū ⁊
huiuſmoi. Reſpō. ſcḋm tho. in. x. di. xv. q̄ſ. 2. ar. 2.
ꝙ ſic quādo ſit moderate ⁊ pie quia tūc ſūt hone
ſta vñ. Aug9. libro p̄mo de ciui. dei. Antiquorū
iuſtorū funera officcōſa pietate curata ſunt ⁊ exe
quie celebrate patꝫ illud. nā ſymō fecit ſuper pa
trem et fratres quinqꝫ pyramides primi mach.
Abraham honeſte ſepeliuit ſarā geneſ. 23. Et io
ſeph iacob patrē ſuū geneſ. vl. vñ. Damaſcenus

UVA. BHSC. IyR_268_2

in ſermone de dormiētib⁹ inducit verba athana
ſij dicētis licet in aera q̄ impietate cōſūmatus eſt
depoſitus fuerit ne tepeat oleū ⁊ cerā deū inuocās
in ſepulcro accēdere. Accepta enim iſta ſūt deo. ⁊
mltā ab eo recipiētia retribucōem. Et ut . Tho.
ſup eadē v̄ba dicit ꝙ oleū cera ⁊ huiuſmōi ꝓ de
functis prolata proſunt eis vel inquātū eccleſie
offeruntur. vel pauperib⁹ dātur. vel inquātū hu
iuſmodi in reuerētiam dei ſiūt. vnde verb̄ auctori
tatis ſubiūgitur. Oleum enim ⁊ cera holocauſta
ſūt . Dubitatur ſexto ad quid ꝓdeſt ſepultura
mortuorū. Reſ. ex tho. vbi pri⁹. ꝙ ad ſeptem pro
deſt. ſ. viuis q̄druplicit̄. Primo ꝙ cult⁹ ſepultu̅e
lugubris ⁊ ornat⁹ cōſolacō eſt viuorū q̄ alios ſi
bi cōpati vidētes facilius velut diuiſū on⁹ mero
ris portāt. Et de hoc lo. grego. ⁊. dyalo. dicēs . Cu
ra funeris cōdicō ſepulture. ⁊ ponpa exequiarū
magis ſūt viuorū ſolacia q̄ ſubſidia mortuorū .
Secundo ꝓdeſt viuis ne eorū oculi turpitudīe ca
dauerū offendātur. ⁊ ne corpa fetorib⁹ inficiāt̄.
Tercō inq̄tū opa mie exercēt ut tāget̄ ſtatī . Q̄r
to viuis in eoꝝ aīab⁹. ꝙ ibi inſtruūt̄ de fide r̄ſur
rectōis oīm tā in geſtib⁹ q̄ in orōib⁹. Pagani au
tē ⁊ falſi xp̄iani credebāt aiaꝫ non q̄eſcere n̄ corp⁹
cēt ſepultū ſ; hoc ē error. Quīto ꝓdeſt mortuo ſe
pultuȧ. ꝙ vidētes mōumēta viui mouēt̄ orar̄ ꝓ
mortuis. Ideo enī mōumēta dicūt̄ q̄ſi mouencia

UVA. BHSC. IyR_268_2

mentē vt dicit aug⁹. p̄mo de ciui. dei ⁊ libro de cu
ra pro mortuis. Sexto ꝓdeſt defuncto ſepultuā ſi
facta eſt in loco ſacro nō quidē ex ipſo opere ope
rato ſed magis ex ope operātē dum ſcilicꝫ ipſe de
fūctus vel alius corp⁹ eius tumulari in loco ſacro
diſponēs patrocinio alicuius ſācti eum ↄmittit
cui⁹ precibus per hoc credēdū eſt adiuuari. Et e
tiā patrociō eorū qui loco ſacro deſeruiūt qui ꝓ
apud ſe tumulatis frequētius orāt. Septimo ꝓ
deſſe etiā poteſt ornat⁹ ⁊ cult⁹ modeātus exequia
rum defunctis inq̄ꝫtū p huiuſmoī excitantur ho
mines ad conpatiēdū ⁊ per cōſequēs ad orandū
pro mortuo vel inq̄ꝫtū ex ſūptibus ſepulture vel
pauperes fructū recipiunt vel eccleſia decoratᷓ. Sic
enim ſapiē. ȝ. Sepultuā inter ceteās elemoſinas
cōputatur. Dubitatᷓ ſeptimo. vtꝝ ſepultura ipiꝭ
facta i ſacro loco. impio defuncto noceat. Rn̄de.
Tho. ibidē non nocet niſi q̄tūs hanc ſepulturam
ſibi indignā ꝓpter humanā gloriam ꝓcurauit
ponit de hoc. Grego. ⁊. dyalo. Exēpla plura quo
rū vnū tale eſt. Nam quedam monialᷓ carne cō
tinēs ſed ſtultiloquio plena in eccleſia eſt ſepul
ta quā nocte vidit cuſtos āte altare duci ibi diui
di ⁊ ibi vnam ptē cremari. Mane autē aliꝭs nar
rans cuſtos eccleſie exēplū marmor ſigna aduſti
onis oſtēdit. Scd̄o valentin⁹ mediolanēſ eccleſi
e defenſor vitā lubrice finiens et ſubitanee i ecia

UVA. BHSC. IyR_268_2

beati Siri martiris eſt ſepultus. Eadē igitur no
cte ad vocem tracti hominis et trahēciū custodes
accurrentes viderūt duos teterrimos ſpūs va
lentini pedes ligatos ipſo granditer clamāte de
ecclesia. et de ſepulchro proprio i aliud extra eccle
ſiam trahi. Mane autem repierunt valentinum
non in eccia. ſꝫ extrāligatis pedibꝫ trieciū i alienū
ſepulchꝝ Tercio valerianꝰ patriciꝰ p̄riēs ab
eiu ſdē ciuitatis epō precio in eccia beati fauſtini
martiris non obſtante qꝫ ſenio lubrice vixerat
ſepeliuit. Eadem igitur nocte et ſequenti cuſtodi
ecclesie beatus fauſtinus apparēs dixit. vade dic
epō ut fetentes has carnes eiciat. alias die ter
cia morietur. Cūqꝫ prima die et ſequēti viſionē
timerꝫ epō dicere. episcopꝰ die tercia incolumis
lectum intrans inopinate exſpirauit. Quo patꝫ
dicit greḡ. ſacris locis non adiuuari poſt mor
tem ad euitādum iudiciū. quibus pccā dimiſſa
nō fuerint Secūd pncipale pꝰ mortē attēdēd ē
ut fiāt ſuffragia defūcto q̄uis de hoc dcm̄ ſit late
i tctatu nr̄i p̄ceptorꝫ. tn̄ p̄o hic dubitat̄ vtꝝ mor
tuꝰ detrimētū ſētiat et ei obſit qn̄ elemoſie q̄s p ſe
fieri mādauit nō dāt. Reſ. ſ thō. qdli. 6. q. 13. et ſm
pe. pa. ſup. 4. di. 45. qꝫ ille q̄ in caritate ordiauit p
ſe defūcto fieri āquid meruit q̄d i glīa q̄ ad gau
diū et etiā meruit dinucōꝫ pene ſibi debite. qꝫ eleō
ſiā i ſatiſfactoia vl̄ aliud ſuffragiū tal̄ igit̄ de q̄

UVA. BHSC. IyR_268_2

queritur ꝓpter ſubtractiōem vel tardacōem ſuf
fragij quā facit procurator ſuus ſeu executor te
ſtamēti nō poteſt pati detrimētū quo ad tria ſed
quo ad alia tria patit̉ detrimentū. Primo enim
ſi obmittātur ſuffragia ab eo ordinata nullū de
trimentū ſuſtinebit quo ad meritū glorie poſtq̄
eam intrabit maxime ſi quātū ī ipſo fuit curam
adhibuit vt huiuſmoi elemoſine cito darentur
q̄ meritū adipiſcēdum cū quis venerit in gloriā
depēdet principalit̉ ex volūtate et intēcōne merē
tis quod totū in hac vita coopat̉. Vn̄ quāuis
ꝓcurator negligat tamē deus habet volūtatē ꝓ
facto. Scd̄o nō obeſt quo ad pene intēcōnē. Cū
enim aīa egreditur pena ſic ſibi taxat̉ q̄ nec au
getur in intēcōne ſeu acerbitate nec diminuetur
intēſiue ꝓpter ſubtractiōem ſuffragij. Tercio nō
obeſt quo ad pene ꝑpetuacōem extēſiue. Si enim
nullū ſuffragiū fieret pro anima non ꝓpt̉ hoc per
petuo in purgatorio maneret q̄ cruciat⁹ purga
torij eā purgabunt vł alia ſuffragia cōia exēpli
gratia ſi aliquis ſit in carcere ꝓ debito qd̄ alteri
ſoluendū cōmiſit alio non ſoluente ꝑpetuo tene
bitur niſi p ſe ſoluat. Sed ſi per ſe ſoluat manen
do in carcere tunc ſolucōne facta etiā ꝓcuratore
nō ſoluēte liberaretur ꝛ ſic eſt hic. Quarto obeſ
ſe poteſt quādo anima cū hic eſſet potuit ſoluere
vel dare elemoſinam in vita vł ordinare vt cito

UVA. BHSC. IyR_268_2

daretur poſt morte̅ et tame̅ ordinauit ut tardius
ſolue̅tur. Vn̄ meliꝰ faciu̅t qui in vita ſolvu̅t te
ſtamentu̅ l' alia bona an̄teq̄ ad heredes puenia̅t
q̄r modicu̅ in vita ſuffragiu̅ plꝰ valet q̄ multu̅ poſt
morte̅ ꝑmo in vita ex caritate datu̅ meretur gra
du̅. vel mereri pōt gaudiu̅ patrie. eſſencialis pre
mij eternaliter dura̅tis. et quis ꝑuat ſe dando te̅
poralia in vita. conmodo temporali ꝓpter deum
poſt mortem aute̅ dando nullo co̅modo priuatur
et per co̅ſeque̅s modicum vel nullu̅ premium me
retur quis patrie qui primo dat qua̅do vlterius
rebus frui nequit. Preſertim quando datur ali
quid ꝓ eo. eo nichil i vita ordina̅te. Defu̅cto au
tem aliquo poſtea q̄tu̅ e̅ ex p̄te anime qua̅to ci
ciꝰ ta̅to meliꝰ fit ſi ſtatī dat. n̄ in caſu excu̅piedo
ſtatim dubio ſeque̅ti. 3. .7. nocet ſola neglige̅ci
a ꝓcura̅toris ad hoc ut aīa diucius in purgatorio
moret̄ et penas luet. q̄r elemoſīa qua̅ ꝓ ſe fieri or
dinauit. nec ex ope opato ſbuenit. q̄r nullu̅ e̅. ne
mo etia̅ facit qđ fieri ordinatu̅ e̅. Ideo etia̅ nec ex
ope opante libera̅t. .6. nocet ex ꝯſeque̅ti q̄ aīa
tardiꝰ b̄tificabit̄ eſſencia̅ diuina̅ vide̅do. q̄r nemo
ea̅ libera̅t de carce̅. nec ꝓ ea ſatiſfacit n̄ ipa met lu
e̅do vſq; ad tp̄s adeo ꝑfinitu̅. Dubitat̄. 2. Quid
fiet de ill' viuis q̄ tene̅tur facere ſuffragia ꝓ mor
tuis. et no̅ faciunt. Reſ. q̄ ḡuit̄ punie̅tur ad minꝰ
in futuro. et interdu̅ h̄. et ſuffragia q̄ ipſis cederet̄

UVA. BHSC. IyR_268_2

quādo moriūtur cedūt aliquādo ex miſericordia
dei ⁊ iuſticia talibus defraudatis prius aīabus ⁊
alijs. Jſta ↄ̄cluſio pie creditur ꝓpter exēpla que le
gimꝰ. ponit enim vincē. in ſpecu. hiſto. et turpinꝰ
in hiſtoia karoli mḡni eūdem in exercitu exñtē
cōtra ſarracenos habuiſſe militē nomine romo
ritū qui infirmatus legauit equū clericis ⁊ pau
peribus cōſanguinio illa cōmittēs. Milite igitur
mortuo cōſanguineꝰ equū. 100. ſolid vendidit ⁊
illa ī ꝓprios vſꝰ ↄuertit. Nocte aūt. 30. miles ap
paruit cōſāguineo dicēs. Jam purgacꝰ vado ad
celū tu vero q͛ me ſuffragio priuaſti hodie intra
bis in infernū. Et ſubito clamor demonū in aere
attollitur miſer cū corpore ⁊ anima rapitur ⁊ ſup
mōtem quatuor dietis diſtātē a loco raptus col
liditur vbi. 12. die tandē a ſuis reptus eſt totalit̄
cōfractus. Scd'o refert vincēciꝰ ibidē. Qd in mo
naſterio fuldēſi p peſtē abbas et plures fratres
deceſſerūt qua ꝓpter elemoſine augeri ceperunt
pauperibꝰ. Tandē de hoc celleāriꝰ murmurauit
⁊ elemoſinā minuit. Qui cū ſero dormitoriū velꝫ
intrare vidit in cap. p̄fatos defūctos ⁊ fugit ſꝫ ab
eis ī cap. trahitur et flagellatur ſibiqꝫ dicitur pꝰ
pauca morieris et quidq̇t pro te fiet alijs cedēt
quos fraudaſti Alioſqꝫ corrige exēplo quos cor
rupiſti verbo que oia poſtea facta ſunt. Dubitat̄
tercio vtrū diſtributor elemoſinarū ꝓ ſuffragijs

UVA. BHSC. IyR_268_2

debeat tardare aliquādo ut melius res defūcti di
ſtribuātur. Reſ. tho. q̄d li. 6. q. 12. In mora modi
ci tempis non videtur eſſe magnū piculum. vn̄
laudabiliter modico tēpore differt quis ut plu
res elemoſiās faciat. Si vero econuerſo mltū dif
fert et nō multo āplioēs elemoſinas faciat nō vi
detur eſſe abſq3 culpa. q2 forte defūctus interim a
purgatorio liberaretur. Et aūt requiritur pruden
tis executoris examē. ut ſcilicet cōſideratis dilacōe
temporis et condicōne perſone que creditur citi9
vel tardius liberāda et etiam quātitate augmen
ti elemoſinarū faciat quod videtur expediē defū
cto. hec ille Dubitat. 2. vtrum in morte ceſſz ob
ligacō debitorū. i pecunijs. et ſil ib3 q̄b9 moriens
aſtringebatur viuis. Reſ. pbalit ſm magiſtrum
hin. de haſſia ſup geneſim. q2 non niſi viuus q̄ta
uerit morientē. Nā aut moriens deſcēdit ad infer
nū. et tūc nulla videtur racō de obligacōis. ſed po
cius ſeruanda in diē iudicij. Aut immediate aſcē
dit ad ſupos et hic penituit de nō ſoluēdo michil
phib3 eū adhuc obligari viuo. et oracōe ſua i pa
tria ſatiſfacē p viuo. petēdo ſibi pſperitatē in tpa
lib9 et ſpualib9. Aut poit i purgatoio p9 pniām
et tūc ſatiſfaciet luēdo peās ā orando p viuo ā vi
u9 ali9 ſuffragādo p eo. Sūt aūt cū debitis mo
riētes i tplici drā. Primi q̄ nō hn̄tes vn̄ viuerēt
bō opera fecerūt l' itēdūt facē et ſatiſfacē itēderūt

UVA. BHSC. IyR_268_2

ſincero a͞io ac ſic receperūt mutuo tp̄alia ab aliq̄
fideliter intendētes reddere. Tales ſi morte ſine e
orū culpa p̄occupātur puū l nullum peccatū cō
miſerūt non ſoluēdo creditoribus vn̄ mortui nul
lā penam aut minutiſſimam ꝑ debito habebunt.
Alij ſunt qui nec accōmodāt tp̄alia ad bonum v
ſum. aut ſp̄ualem ꝓfectum nec diligētiam faciūt
in vita Juxta poſſe ut creditoribꝫ ſoluāt. Tales
in caritate morientes grauiter in purgatorio pro
debitis punientur. Vn̄ Ap̄lus Ro. ꝫ. Reddite oī
bus debita. cui tributum tributū. cui vectigal vecti
gal. cui timorē timorem. cui honorem honorē. Ne
mini quidq̄d debeatis n̄ ut inuicem diligatis. ter
cij ſūt qui ab omnibus audacter accōmodāt vt
ipſi bene viuāt licet ipſi ſciāt ſe non bene habere
vn̄ ſoluāt nec ſtudēt vt creditoribꝰ ſoluāt. tales
ſi finaliter de peccato illo penitent pcc̄m dimittit̄
ſed ꝑ delictis grauiſſime punientur in purgatori
o. De tali materia refert exēplū thomas braban
tinꝰ de bono vniuerſali in libro de apibꝰ. Miles
quidā guerras gerens cōtra aduerſariū fabro
cuidā ꝑ equis ſufferrādis cepit obligari debitis
que fabro ſepe pōſtulāte nō ſoluit et tandem vel
qꝫ de debito oblitus eſt. Miles moritur ⁊ poſt. 30.
dies fideliſſimo ſuo apparuit dicēs. Dic vxoi mee
vt fabro ſoluat debitū qꝛ hijs vt vides babatis
vxor in manibus. Indicat ſeruꝰ viſiōem militis

UVA. BHSC. IyR_268_2

filio qui ordinis predicatorū fuit. ⁊ vſqꝫ vxori per
quos cū a fabro quereretur de debito ille diutiā
egritudine conſumptus. Reſpon. ut tactum eſt
et ꝙ marcam miles teneretur. quam cū vxor ſol
ueret et alia debita ei miles apparuit a capite.
vſque ad yma pedum balneo immerſus ⁊ reſte
ligatus. dixitqꝫ ſolue funem quē cū illa ſoluiſſet
ille gratias agens. Ecce inquit ſic ligatus fui et
ſolutione te ſoluente ſic ſolutus ſum Dubita
tur quinto vtrum in morte ceſſet obligatio qua
econuerſo viuus tenetur debitum morienti. Reſ.
ſcđm omnes ꝙ non quia moriēs aut habet he
redes illis tenetur. Aut non habet heredes. vel
non conſtat heredes eſſe vel ſi alias eis vndecun
qꝫ ſoluere nō poteſt licet habeat vnde ſoluat ⁊
tunc tenetur dare ea ad dei honorem ex pte mor
tui ad ipſius et ſuorum ſalutem. Aut viuus non
habet v n̄ ſoluere poſſet ⁊ tunc tenetur pro tem
poralibus in ſpiritualibus ut penitencijs oracōi
bus ieiunijs vel alijs opibus ſatiſfactorijs pro
mortuo ſatiſfacere. nec ceſſant etiam per mortem
obligacōnes quibus viui obligabantur pro mor
tuis racōe beneficiorum que ab eis dum viuerēt
receperunt. Quo ad tercium principale Que
ritur Vtrum licitum ſit viuum petere moriturū
ut ſibi reuelet ſtatum ſuum poſtꝙ̄ mortu9 fueit
Reſ. tho. qđli. 3. q. 22. Si quis reqrat a moriēte

UVA. BHSC. IyR_268_2

ↄgnoſcere ſtatū ſuū poſt mortē ſupponēdo tñ hoc diuino iudicio nulla racōne videt̄ dici peccatū ni ſi forte ex dubitacōne fidei de futuro ſtatu q̄ſi tēp tando inq̄rat. Cauſa ē nā ſcd̓m damaſ. libro. 2. Implecio natural̄ deſiderij nō eſt peccatū niſi ali qua inordinacō adiungatur vt patet de cibo. Na tura aūt ſcire deſideram9 qd̓ nō eſt malū niſi in ordinate appetatur malis circūſtantijs. Sed ſci re ſtatū poſt mortē ſit pia intēcōe vt ſupponitur q̄ humilit̄ ⁊ pie creditur petit̄ et q̄ritur. Nec ob ſtat q̄ luce. 16. laſar9 noluit reuelare fratribus diuitis eiuſdē ſtatum q̄ ſupbis ſcd̓m illud. Mat vndecimo. Aſcondit multa veluti a ſapiētib9 et prudētibus que tamē reuelare digtur humilib9 et paruul̄. hec di. tho. Quidā tamē alius doctor addit q̄ qui expeteret reditū vt certificari vellet de ſtatu illo vt an celū ⁊ infern9 ſint quod cōiter predicatur mortaliter peccare poſſet quādo mul tū dubitaret q̄ infidelis eſſet. Dicūt etiā q̄ iſtam expeticōem nō debent facere niſi homines deuoti ⁊ illi poſſunt ſic experi q̄ fuerūt in ſtatu iſto deuo ti et de quib9 p̄ſumitur q̄ ſint ſaluādi. Dyabol9 enim ſepe īmiſcet illuſioēs quando mortui ſic re uōntur. Contingit etiā quādoq3 q̄ mortu9 eſt in purgatorio ⁊ dyabol9 in forma illi9 apparēs dat intelligere q̄ ſit dāpnatus in inferno. Ideo ne p eo fiāt ſuffragia. Quandoq3 oſtendit ſe quaſi ſit

UVA. BHSC. IyR_268_2

ſaluatus ⁊ in celo eadē de cauſa. Nūq₃ ↄfingit ꝙ ille defunct⁹ eſt in celo ⁊ tñ dyabolus in forma il lius apparens ac ſi ſit in inferno. Ideo ne de⁹ lau detur in eo. Etiā poſito ꝙ idē defunct⁹ reuertetur nō eſſet quis obligatus credere ea q̄ reuelaret. li cet etiā eēnt vera ñ certitudo ſufficiēs eēt. Et tātū de diſpoſitorio moriēdi dixiſſe ſufficiat.

Explicit diſpoſitorium moriendi. venerabilis patris. Fratris. Johānis. Nyder. Sacre theo logie ꝓfeſſoris. Ordinis predicatorum.

UNIVERSIDAD DE VALLADOLID

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

UVA. BHSC. IyR_268_2

Biblio
Iy

UVA. BHSC. IyR_268_2

MAN
uale
Confe
ſſorum

529

Biblioteca de Santa Cruz
MyR 268

UVA. BHSC.
R_268_2